

โครงการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
สำหรับคนไทยอพยพย้ายถิ่นข้ามวัฒนธรรม

โดย

ศูนย์เรียนรู้เชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คำนำ

รายงานผลการศึกษาคำแนะนำโครงการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสำหรับคนไทยอพยพย้ายถิ่นข้ามวัฒนธรรม ประกอบด้วย เอกสารรายงานจำนวน 3 เล่ม ได้แก่ บทสรุปสำหรับผู้บริหาร รายงานกระบวนการดำเนินงาน และรายงานฉบับสมบูรณ์ ทั้งนี้เพื่อให้เล่มรายงานใหญ่จนเกินไป อีกทั้งเพื่อให้สะดวกต่อการอ่านและทำความเข้าใจ ซึ่งรายงานเล่มนี้เป็นการนำเสนอความเป็นมา กรอบแนวคิด วิธีการดำเนินงานโครงการและผลการศึกษาในภาพรวม ตลอดจนข้อเสนอรูปแบบการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสำหรับคนไทยอพยพย้ายถิ่นข้ามวัฒนธรรมทั้งในและต่างประเทศ โดยรายงานเล่มนี้จะนำเสนอเฉพาะผลการศึกษาล้วน ๆ ไม่รวมถึงกระบวนการศึกษาซึ่งปรากฏอยู่แล้วในเล่มรายงานอื่น

การศึกษารูปแบบการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสำหรับคนไทยอพยพย้ายถิ่นข้ามวัฒนธรรมนี้ ได้ศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งผลการศึกษาแยกออกเป็นส่วน ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลการศึกษาต่างประเทศ เพื่อให้เห็นรูปแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่ศึกษาตามความเป็นจริงและเกิดประโยชน์สูงสุดในการนำไปประยุกต์ใช้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัย ขอขอบคุณกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ได้สนับสนุนงบประมาณในการศึกษาคั้งนี้ ตลอดจนขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานในระดับพื้นที่ศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

กรกฎาคม 2554

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การอพยพย้ายถิ่นเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในทุกภูมิภาคของโลก รวมถึงประเทศไทย โดยมีทั้งรูปแบบการอพยพย้ายถิ่นภายในภูมิภาค เป็นการอพยพย้ายถิ่นในระยะทางสั้น ๆ ภายในภูมิภาคเดียวกัน และรูปแบบการอพยพย้ายถิ่นระหว่างภูมิภาค เป็นการอพยพย้ายถิ่นในระยะทางไกล ซึ่งการอพยพย้ายถิ่นมีสาเหตุจากการผสมกันระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาภัยธรรมชาติ การว่างงาน เป็นต้น ปัจจัยทางสังคม เช่น ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการพัฒนาทางด้านบริการสังคมต่าง ๆ และปัจจัยทางการเมือง เช่น การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ผลักดัน (Push factors) ให้ประชากรย้ายถิ่นออก และทางดึงดูด (Pull factors) ให้ประชากรอพยพย้ายถิ่นเข้ามา

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดยศูนย์เรียนรู้เชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พบว่า ข้อมูลในระยะยี่สิบปีที่ผ่านมา มีหญิงไทยเดินทางเข้ามาทำมาหากินและตั้งหลักแหล่งอยู่ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะในประเทศในทวีปยุโรป ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก และยิ่งเพิ่มขึ้นมากในแต่ละปี โดยในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีประชากรคนไทยอพยพย้ายถิ่นข้ามวัฒนธรรมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป จากตัวเลขสถิติของสำนักงานสถิติแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประจำปี 2550 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2550 พบว่า มีประชากรคนไทยอพยพย้ายถิ่นข้ามวัฒนธรรมจำนวนทั้งหมด 52,849 คน โดยแบ่งออกเป็น หญิงไทย จำนวน 45,413 คน และชายไทย จำนวน 7,436 คน

การจัดสวัสดิการสังคมในพื้นที่ที่มีความหลากหลาย บนพื้นฐานการพัฒนาคู่ขนานที่แตกต่างกัน ทำให้พื้นที่ที่มีลักษณะปัญหาและความต้องการเฉพาะไม่สามารถเข้าถึงเป้าหมายการพัฒนาสังคมในภาพรวมได้ การกำหนดรูปแบบสวัสดิการสังคมที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในแต่ละพื้นที่ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การจัดสวัสดิการสังคมบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการทางสังคมได้อย่างแท้จริง รูปแบบการจัดสวัสดิการพื้นที่เฉพาะเป็นการรื้อฟื้นทุนทางสังคม วัฒนธรรมการช่วยเหลือเกื้อกูลกันที่มีมาตั้งแต่อดีตซึ่งถือว่าการจัดสวัสดิการด้านปัจจัยที่ให้การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้ตกทุกข์ได้ยากให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ในสังคมโดยเป็นการจัดสวัสดิการสังคมบนพื้นฐานของทุนทางสังคม และวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ

ในการนี้ ศูนย์เรียนรู้เชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จึงได้จัดทำโครงการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสำหรับคนไทยอพยพย้ายถิ่นข้ามวัฒนธรรมตามความหลากหลายและแตกต่างกันของชุมชนที่มีปรากฏการณ์การอพยพย้ายถิ่นข้ามวัฒนธรรมขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์คือ

- 1) เพื่อสำรวจข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการของกลุ่มคนไทย 2 ลักษณะ ประกอบด้วย คนไทยอพยพย้ายถิ่น และคนไทยแต่งงานข้ามวัฒนธรรม
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบและวิธีการด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการตามบริบทแต่ละพื้นที่ที่คนไทยอพยพย้ายถิ่น และคนไทยแต่งงานข้ามวัฒนธรรมพักอาศัยอยู่ และ
- 3) เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในเชิงปฏิบัติการระหว่างภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสำหรับคนไทยอพยพย้ายถิ่นข้ามวัฒนธรรม กรณี คนไทยอพยพย้ายถิ่นและคนไทยแต่งงานข้ามวัฒนธรรม

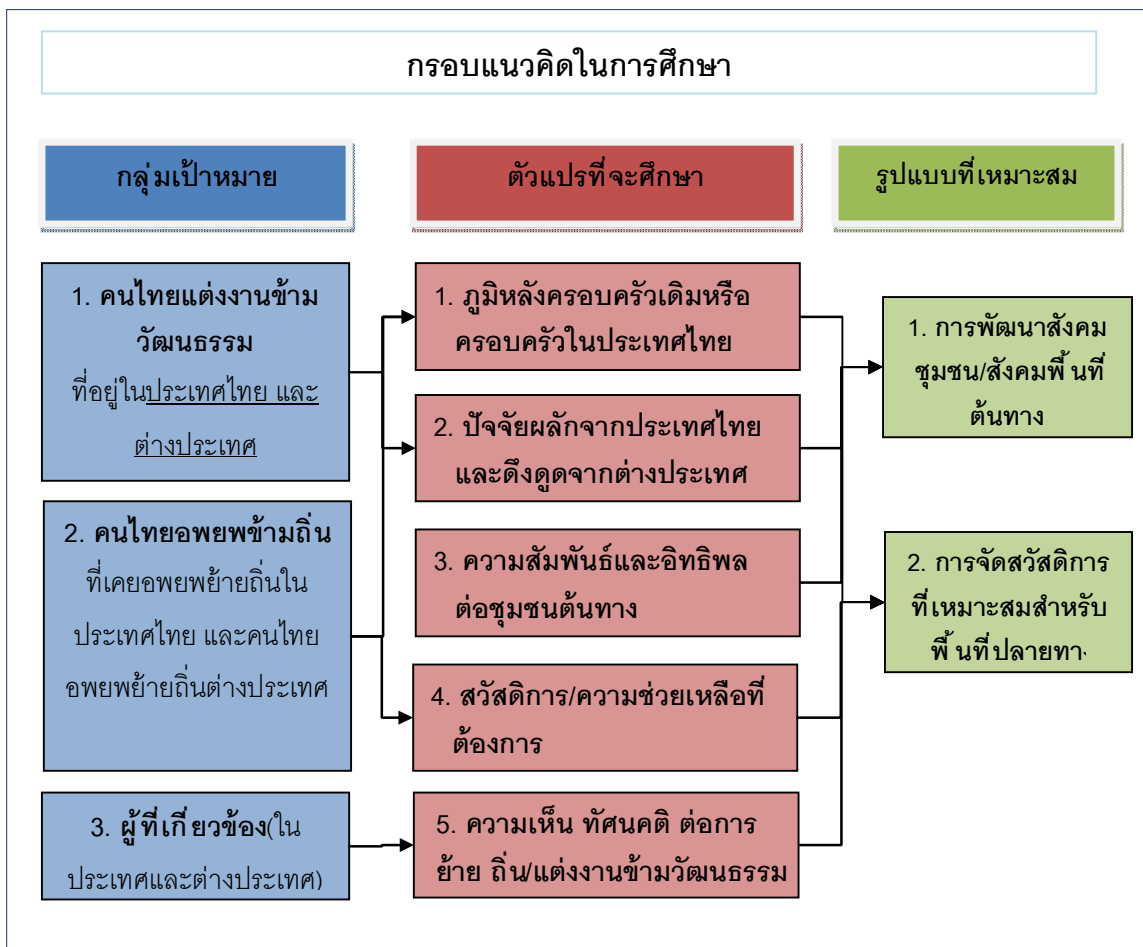
โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ

- 1) คนไทยแต่งงานข้ามวัฒนธรรม ทั้งที่พักอาศัยในประเทศไทยและในต่างประเทศ
- 2) คนไทยอพยพย้ายถิ่นที่พักอาศัยในต่างประเทศ ซึ่งมีพื้นที่ศึกษาประกอบด้วย 1) พื้นที่ต้นทางของคนไทยอพยพย้ายถิ่น และพื้นที่ที่มีคนไทยแต่งงานข้ามวัฒนธรรม ประกอบด้วยจังหวัดขอนแก่น จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดชลบุรี 2) พื้นที่ที่มีคนไทยอพยพย้ายถิ่น และพื้นที่ที่มีคนไทยแต่งงานข้ามวัฒนธรรม ซึ่งเป็นพื้นที่ปลายทางในต่างประเทศ ประกอบด้วย ประเทศเยอรมนี ประเทศอังกฤษ ประเทศสวีเดนและแลนด์ และประเทศออสเตรเลียซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายทั้งในและต่างประเทศรวมไม่น้อยกว่า 2,000 คน โดยมีกระบวนการรวบรวมข้อมูลในหลายลักษณะทั้งเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม) เชิงคุณภาพ (สัมภาษณ์เชิงลึก กระบวนการกลุ่มและเวทีประชาคม) รายละเอียดดังปรากฏในตารางด้านล่าง

แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/ขนาดตัวอย่าง			
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ		
		แบบสอบถาม (2,000 คน)	สัมภาษณ์เชิงลึก (120 คน)	ประชุมกลุ่มย่อย (100 คน 4 ครั้ง)
ต่างประเทศ				2 ครั้ง ไม่น้อยกว่า 100 คน
1) คนไทยอพยพย้ายถิ่นและแต่งงานข้ามวัฒนธรรม	500	40	20	
2) ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้แทนหน่วยงาน		20	20	

แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/ขนาดตัวอย่าง			
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ		
	แบบสอบถาม (2,000 คน)	สัมภาษณ์เชิง ลึก (120 คน)	ประชุมกลุ่มย่อย (100 คน 4 ครั้ง)	เวทีประชาคม (5 ครั้ง)
องค์กรภาครัฐ เอกชน และญาติ	100			
ในประเทศ				จำนวน 3 ครั้ง ไม่น้อยกว่า 100 คน
3) คนไทยอพยพย้ายถิ่นและแต่งงาน ข้ามวัฒนธรรมในประเทศ	800	40	30	
4) ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้แทนหน่วยงาน องค์กรภาครัฐ เอกชน และญาติ	600	20	30	

คณะที่ปรึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาดังแผนภูมิด้านล่างดังนี้

โดยตัวแปรหลักของการศึกษาจำแนกตามกลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1: กลุ่มคนไทยที่พักอาศัยในประเทศไทย เป้าหมายของการศึกษาเพื่อการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมให้ ตัวแปรหลักที่จะศึกษา ได้แก่

1. ภูมิหลังของครอบครัวเดิมหรือครอบครัวในประเทศไทย
2. ปัจจัยผลจากประเทศไทยและปัจจัยดึงดูดจากต่างประเทศ
3. ความสัมพันธ์และอิทธิพลต่อชุมชนต้นทาง

กลุ่มที่ 2: กลุ่มคนไทยที่เคยพำนักอยู่ต่างประเทศ เป้าหมายของการศึกษาเพื่อการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ชุมชนต้นทาง ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ภูมิหลังของครอบครัวเดิมหรือครอบครัวในประเทศไทย
2. ปัจจัยผลจากประเทศไทยและปัจจัยดึงดูดจากต่างประเทศ
3. ความสัมพันธ์และอิทธิพลต่อชุมชนต้นทาง
4. สวัสดิการความช่วยเหลือที่ต้องการ

กลุ่มที่ 3: ผู้เกี่ยวข้องกับกลุ่มคนไทยที่ย้ายถิ่น/แต่งงานข้ามวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อรับทราบความคิดเห็น ทศนะคติ เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนในการจัดสวัสดิการทางสังคมแก่กลุ่มเป้าหมายและชุมชนสังคมที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาในประเทศ

การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นและความต้องการของกลุ่มหญิงไทยแต่งงานข้ามวัฒนธรรมในประเทศ

1. ผลการศึกษาเชิงปริมาณ

จากการสำรวจหญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติจำนวน 612 คน โดยสำรวจจังหวัดขอนแก่น 150 คน จังหวัดอุดรธานี 344 คน จังหวัดร้อยเอ็ด 16 คน และจังหวัดชลบุรี 102 คน ซึ่งมีผลการสำรวจดังนี้

อายุ การศึกษา อาชีพ และสถานภาพสมรส ของหญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ

ข้อมูลภูมิหลัง อายุ พบว่า กว่า 1 ใน 3 หรือร้อยละ 41.3 ของหญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติมีอายุระหว่าง 31-40 ปี รองลงมา มีอายุระหว่าง 41-50 ปี และ มีอายุระหว่าง 21-30 ปี (ร้อยละ 26.1 และ 23.7 ตามลำดับ) โดยอายุของชาวต่างชาติที่แต่งงานกับหญิงไทยก็

สอดคล้องกัน คือส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-60 ปี ผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 26.3 เท่านั้น **ด้านการศึกษา** พบว่า กว่า 1 ใน 3 (ร้อยละ 39.9) ของหญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. รองลงมา มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. และ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 39.5, 10.1. และ 9.0 ตามลำดับ)

นอกจากนี้ใน**ด้านอาชีพ** พบว่า เกือบ 1 ใน 4 (ร้อยละ 24.3) ของหญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ มีอาชีพรับจ้างทั่วไป รองลงมา มีอาชีพเกษตรกร อาชีพพนักงานบริษัท อาชีพพนักงานภาคบริการ (ร้านอาหาร/โรงแรม/สถานบันเทิง) และ อาชีพค้าขาย (ร้อยละ 17.5, 17.3, 15.4 และ 7.2 ตามลำดับ) ส่วน**สถานภาพก่อนการสมรสกับชาวต่างชาติ** พบว่า กว่า 1 ใน 3 (ร้อยละ 36.6) มีสถานภาพโสด ในขณะที่สถานภาพหย่า/แยกทางกัน มีร้อยละ 55.9 โดยเหตุผลที่หย่า/แยกทางจากสามีคนไทยเนื่องเพราะพฤติกรรมของสามี เช่น กินเหล้า เจ้าชู้ ไม่ทำมาหากิน และทำร้ายร่างกาย เป็นต้น

ปัจจัยหลักและปัจจัยดึงดูด

ความเพียงพอของรายได้ พบว่า หญิงไทยแต่งงานกับชาวต่างชาติดีกว่าครึ่งหรือร้อยละ 52.8 มีรายได้ไม่เพียงพอ และร้อยละ 39.4 เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ **ภาระที่ต้องรับผิดชอบก่อนสมรสกับสามีชาวต่างชาติ** พบว่า หญิงไทยแต่งงานกับชาวต่างชาติดีกว่าครึ่งหรือ ร้อยละ 51.6 มีภาระการเลี้ยงดูพ่อแม่ รองลงมา มีภาระการเลี้ยงดูลูก และมีภาระหนี้สิน (ร้อยละ 49.7 และ 31.7 ตามลำดับ) ซึ่งเมื่อพิจารณาเหตุผลในการตัดสินใจแต่งงานกับชาวต่างชาติแล้ว พบว่า สอดคล้องกัน คือเพื่อฐานะทางครอบครัว (ร้อยละ 54.9) นอกจากนี้เมื่อพิจารณารายได้ของหญิงไทยหลังการแต่งงานกับชาวต่างชาติแล้ว พบว่า ร้อยละ 89.0 ได้รับจากสามี ซึ่งมีความเพียงพอต่อการดำเนินชีวิตและเหลือเก็บ โดยได้รับเงินจากสามีต่อเดือนตั้งแต่ระดับ 1 หมื่นบาท จนถึงมากกว่า 1 แสนบาท ซึ่งทำให้หญิงไทยมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นร้อยละ 81.0 สามารถสร้างบ้านใหม่ ดูแลพ่อแม่ และปลดหนี้สินที่มีอยู่

การคบหากับสามีชาวต่างชาติ พบว่ากว่า 1 ใน 3 ของหญิงไทย (ร้อยละ 42.5) พบกับสามีชาวต่างชาติเองโดยบังเอิญ รองลงมา ญาติแนะนำ เพื่อนแนะนำ เพื่อน/ญาติแนะนำ และ รู้จักกันโดยช่องทางอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 23.2, 18.3, 7.2, และ 6.7 ตามลำดับ) ซึ่งส่วนใหญ่จะพบกันที่ประเทศไทย และมีบางส่วนพบกันต่างประเทศ โดยมีระยะเวลาในการคบหากันไม่เกิน 3 เดือน มากถึงร้อยละ 22.7 และส่วนใหญ่หรือร้อยละ 55.9 คบหากันไม่เกิน 1 ปี โดยชาวต่างชาติส่วนใหญ่ต้องการหญิงไทยเพื่อดูแลตนเอง

การสมรสกับชาวต่างชาติของหญิงไทยและผลกระทบ

ความเสี่ยงในการตัดสินใจแต่งงานกับชาวต่างชาติ พบว่า กว่าครึ่งหนึ่งของหญิงไทย หรือร้อยละ 55.9 มีความรู้สึกเสี่ยง และร้อยละ 30.7 เห็นว่าไม่เสี่ยงเลย ในด้านการยอมรับจากพ่อแม่ของหญิงไทย พบว่า ส่วนใหญ่พ่อแม่ให้การยอมรับสามีสาวต่างชาติ ส่วนการจดทะเบียนสมรสกับชาวต่างชาตินั้นกลับพบว่า หญิงไทยร้อยละ 42.5 ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับชาวต่างชาติ และยังพบว่า การแต่งงานกับชาวต่างชาติของหญิงไทยเพิ่มขึ้นในระยะเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา

การมีบุตรกับชาวต่างชาติ พบว่า กว่า 2 ใน 3 หรือร้อยละ 78.3 ไม่มีบุตรกับชาวต่างชาติ อีกทั้งบุตรที่ติดมากับหญิงไทย (สามีเดิม) ก็สามารถปรับตัวเข้ากับสามีสาวต่างชาติได้ดี อย่างไรก็ตาม หญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติส่วนใหญ่ได้ฝากบุตรที่เกิดจากสามีเดิมไว้กับญาติ

ความสัมพันธ์กับชุมชน

การพักอาศัยในเมืองไทยของชาวต่างชาติ พบว่า สามีสาวต่างชาติอาศัยอยู่ร่วมกับหญิงไทยในเมืองไทยเพียงร้อยละ 25.2 นอกนั้นร้อยละ 67.3 เดินทางไปๆ มาๆ นอกจากนี้ ชาวต่างชาติมีโรคประจำตัวหรือเจ็บป่วยเรื้อรัง ร้อยละ 19.9 โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.4 เข้ารับการรักษาโรงพยาบาลเอกชน และร้อยละ 15.4 เข้ารับการรักษาโรงพยาบาลของรัฐ และมีหลักประกันคือประกันชีวิต ประกันสุขภาพ เงินฝากธนาคาร และเงินบำนาญ

การเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนบ้าน/ชุมชนของสามีสาวต่างชาติ พบว่า กว่าครึ่งหรือร้อยละ 51.8 เข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนบ้าน/ชุมชนเป็นบางครั้ง รองลงมาร้อยละ 25.8 เข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนบ้าน/ชุมชนทุกครั้ง/เกือบทุกครั้ง และร้อยละ 19.8 เข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนบ้าน/ชุมชนน้อยครั้ง มีเพียงบางส่วนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม โดยให้เหตุผลว่าสื่อสารไม่สะดวก นิยยส่วนตัวและไม่แน่ใจว่าจะได้รับการต้อนรับ อย่างไรก็ตามหากสอบถามความยินดีเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนแล้ว พบว่า ส่วนใหญ่ชาวต่างชาติยินดีเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน และขณะเดียวกันชุมชนส่วนใหญ่ก็รู้สึกชื่นชมยินดีกับชาวต่างชาติ

ความคิดเห็นต่อการแต่งงานข้ามวัฒนธรรมของหญิงไทย

ความคิดเห็นต่อความสำเร็จของหญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ พบว่า กว่าครึ่งหรือร้อยละ 53.4 มีความเห็นว่าประสบความสำเร็จกับล้มเหลวพอ ๆ กัน และร้อยละ 41.5 มีความเห็นว่าส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จ มีเพียงร้อยละ 2.9 ที่เห็นว่าส่วนใหญ่ล้มเหลว **ระดับความสำเร็จของชีวิตการสมรสกับชาวต่างชาติตามความคาดหวัง** พบว่า ร้อยละ 36.1 เป็นไปตามความคาดหวังระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 35.1 เป็นไปตามความคาดหวังระดับมาก ร้อยละ 7.2 เป็นไปตามความคาดหวังระดับน้อย

การสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับหญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ

ผู้เกี่ยวข้องกับกลุ่มหญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ ประกอบด้วยบุคคลในชุมชนที่มีหญิงไทยแต่งงานกับชาวต่างชาติหรือรู้จักเป็นการส่วนตัวกับกลุ่มเป้าหมาย มีจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 591 คน เป็นผู้มีถิ่นฐานในจังหวัดอุดรธานี 302 คน และจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 289 คน มีผลการศึกษาดังนี้

พฤติกรรมการเล่นแบบ/ค่านิยมการมีบ้านใหญ่โตของเด็กเยาวชน พบว่า มีผลต่อการเลียนแบบค่านิยมอยู่ในระดับค่อนข้างมากหรือร้อยละ 43.8 รองลงมาอยู่ในระดับมากหรือร้อยละ 23.3 ถัดมาอยู่ในระดับเล็กน้อย หรือร้อยละ 22.4 ส่วนผู้ที่ตอบว่าไม่มีผล ร้อยละ 5.6 ตามลำดับ

พฤติกรรมการเล่นแบบค่านิยม/พฤติกรรมกรกินอยู่ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยของเด็ก เยาวชน พบว่ามีผลค่อนข้างมาก ร้อยละ 31.9 รองลงมาคิดว่ามีผลเล็กน้อย ร้อยละ 29.9 ถัดมาคิดว่ามีผลมาก ร้อยละ 19.9 คิดว่าไม่มีผล ร้อยละ 11.5 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 5.6

พฤติกรรมการเล่นแบบ ค่านิยม พฤติกรรม การแต่งกายของเด็กเยาวชน พบว่า ผู้เกี่ยวข้องคิดว่ามีผลเพียงเล็กน้อย ร้อยละ 35.8 รองลงมาคิดว่ามีผลค่อนข้างมาก ร้อยละ 24.3 ถัดมาคิดว่าจะไม่มีผล ร้อยละ 20.4 ผู้คิดว่ามีผลมาก ร้อยละ 12.9 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 7.8

พฤติกรรมการเล่นแบบ ค่านิยม พฤติกรรม การสูบบุหรี่ และการดื่มสุรา ของเด็กเยาวชน พบว่า ผู้เกี่ยวข้องคิดว่าจะไม่มีผล ร้อยละ 45.2 รองลงมาคิดว่ามีผลเล็กน้อย ร้อยละ 24.8 ถัดมาคิดว่าจะไม่แน่ใจ ร้อยละ 11.5 คิดว่ามีผลค่อนข้างมาก ร้อยละ 10.5 และคิดว่ามีผลมาก ร้อยละ 7.1

พฤติกรรมการเล่นแบบ ค่านิยม พฤติกรรม การเล่นการพนันของเด็กเยาวชน พบว่า ผู้เกี่ยวข้องคิดว่าจะไม่มีผลต่อเด็กเยาวชน ร้อยละ 48.9 รองลงมาคิดว่ามีผลเล็กน้อย 22.1 ถัดมาไม่แน่ใจ ร้อยละ 14.1 ค่อนข้างมาก ร้อยละ 7.1 และคิดว่ามีผลมาก ร้อยละ 6.6

พฤติกรรมการเล่นแบบ ค่านิยม พฤติกรรม การแสดงความรักแบบต่างชาติ ของเด็กเยาวชน ในภาพรวม พบว่ามีผลเล็กน้อย ร้อยละ 27.0 รองลงมาไม่มีผล ร้อยละ 22.9 ถัดมา มีผลค่อนข้างมาก ร้อยละ 19.7 คิดว่ามีผลมาก ร้อยละ 16.5 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 12.7

พฤติกรรมการเล่นแบบ ค่านิยม พฤติกรรม การสมรสกับชาวต่างชาติของเด็ก พบว่า ผู้เกี่ยวข้องคิดว่ามีผลมาก ร้อยละ 28.7 รองลงมาคิดว่ามีผลค่อนข้างมาก ร้อยละ 28.2 ถัดมาคิดว่ามีผลเล็กน้อย ร้อยละ 25.5 คิดว่าไม่มีผล ร้อยละ 9.0 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 7.6

2. ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 66 คน โดยแยกเป็นกลุ่มหญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ จำนวน 48 คน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 20 คน โดยมีผลการศึกษาดังนี้

2.1 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกหญิงไทยแต่งงานข้ามวัฒนธรรม

สถานภาพของหญิงไทยก่อนการแต่งงานกับชาวต่างชาติ

สถานภาพของหญิงไทยก่อนการแต่งงานกับชาวต่างชาติ พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพหย่าหรือม้ายเนื่องจากสามีเสียชีวิต มีเพียงเล็กน้อยที่เป็นโสด และหญิงไทยที่หย่าหรือม้ายนั้น ส่วนใหญ่ยังมีบุตรกับสามีเดิมเฉลี่ยครอบครัวละ 1-2 คน โดยหลังจากแต่งงานกับชาวต่างชาติแล้ว หญิงไทยส่วนใหญ่มักจะฝากไว้กับแม่หรือญาติที่เมืองไทย นอกจากนี้สาเหตุของการหย่ากับสามีเดิมส่วนใหญ่เกิดจากการที่สามีไม่มีความรับผิดชอบ มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน และสามีนอกใจ ในเรื่องของภาระหน้าที่ของหญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติคือการดูแลพ่อแม่ ลูก และค่าใช้จ่ายในบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่ก็สามารถจัดการได้ เรื่องความเพียงพอของรายได้ในส่วนนี้ส่วนใหญ่ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

ข้อมูลเบื้องต้นของสามีชาวต่างชาติ

ชาวต่างชาติที่แต่งงานกับหญิงไทยนั้น ส่วนใหญ่เป็นชาวยุโรป คือชาวอังกฤษ เยอรมัน สวิตเซอร์แลนด์ และสัญชาติอื่น ๆ มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว เป็นช่างหรือวิศวกร และรับราชการ โดยมีรายได้ตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป (30,000-1,200,000 บาท) ส่วนใหญ่ไม่มีภาระผูกพัน นอกจากนี้ยังมีหลักประกัน เช่น เงินออม เงินบำนาญ และการประกันชีวิต

ลักษณะการคบหากับชาวต่างชาติ

การคบหากันของหญิงไทยกับชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่พบกันโดยบังเอิญในสถานที่ทำงานของหญิงไทย การรู้จักกันผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต และผ่านการแนะนำของเพื่อนหรือญาติ มีเพียงบางส่วนที่รู้จักกันจากการไปทำงานในต่างประเทศของหญิงไทย เหตุผลที่ชาวต่างชาติแต่งงานกับหญิงไทยส่วนใหญ่เกิดจากความต้องการคนดูแล โดยเฉพาะหญิงไทยซึ่งมีชื่อเสียงในด้านความซื่อสัตย์ เอาใจใส่ และการดูแลทั้งงานบ้านและการจัดหาอาหาร มีบางส่วนที่แต่งงานเพราะความรัก ส่วนเหตุผลที่หญิงไทยแต่งงานกับชาวต่างชาตินั้น ส่วนใหญ่เพื่อการพยุงฐานะทางเศรษฐกิจให้กับครอบครัว ต้องการคนดูแล และเห็นว่าสามีชาวต่างชาติเป็นคนซื่อสัตย์และจริงใจ ซึ่งการตัดสินใจแต่งงานกับชาวต่างชาตินั้นก็รู้สึกเสี่ยงบ้างแต่ไม่มากนัก

ชีวิตสมรสหลังการแต่งงานกับชาวต่างชาติ

หญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ มีชีวิตหลังการสมรสดีขึ้น และมีความสุขมาก โดยส่วนใหญ่มีรายได้จากการที่สามีให้เป็นค่าใช้จ่ายรายเดือน และส่วนหนึ่งยังมีรายได้จากการทำงานเองด้วย ซึ่งรายได้ดังกล่าวมีความเพียงพอต่อการดำเนินชีวิต และการช่วยเหลือดูแลพ่อแม่ และลูก ซึ่งชาวต่างชาติจะมีความเข้าใจในวัฒนธรรมของคนไทยโดยเห็นว่าครอบครัวคนไทยนั้นมี

ลักษณะเป็นครอบครัวใหญ่หรือครอบครัวขยายมีความอบอุ่น และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความเห็นว่าหญิงไทยส่วนใหญ่ที่แต่งงานกับชาวต่างชาติประสบความสำเร็จ

การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนของสามีชาวต่างชาติ

สามีชาวต่างชาติของหญิงไทยส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมชุมชนเกือบทุกครั้ง ซึ่งมีบ้างเป็นส่วนน้อยที่ไม่ได้เข้าร่วม เพราะการสื่อสารไม่สะดวก และนิสัยส่วนตัว นอกจากนี้สามีชาวต่างชาติชอบที่จะมาพักผ่อนหรืออยู่ในประเทศไทยเพราะอากาศดี คนไทยมีอุปนิสัยที่ดีและค่าครองชีพต่ำ

ข้อเสนอแนะของหญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ

หญิงไทยที่กำลังจะแต่งงานกับชาวต่างชาติ ต้องมีความอดทนสูง ใฝ่เรียนรู้ในทุกเรื่อง เช่น ภาษา วัฒนธรรมของประเทศที่จะต้องไปอยู่ ที่สำคัญต้องทำสิ่งที่ดีงาม ไม่ควรติตอบายมุข เช่น การดื่มสุราและเล่นการพนัน หากมีปัญหาควรปรึกษาคนที่มีความประสพการณ์ นอกจากนี้ก่อนการตัดสินใจแต่งงานกับชาวต่างชาติควรระมัดระวังให้มาก ชั่งใจให้ดี อย่างน้อยที่สุดในระหว่างที่คบหาดูใจควรป้องกันตัวเองด้วย ลองใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันก่อนการตัดสินใจแต่งงาน สิ่งสำคัญคือหญิงไทยควรมีคือความซื่อสัตย์ จริงใจ ไม่โกหกหลอกลวง และไว้ใจซึ่งกันและกัน ต้องรู้เขารู้เรา คือต้องเปิดเผยโดยเล่าเรื่องอดีตที่ผ่านมาให้สามีชาวต่างชาติรับรู้ด้วย ควรแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมไทย วิถีชีวิตครอบครัวไทย และภาระในการดูแลพ่อแม่ และลูก เป็นต้น นอกจากนี้ควรระมัดระวังเรื่องการใช้จ่ายเงินทอง และต้องไม่แสดงออกอย่างโจ่งแจ้งว่าต้องการเงินหรือหวังเงินทองของชาวต่างชาติ และเมื่อเดินทางไปอยู่ร่วมกับชาวต่างชาติแล้วต้องรู้จักทำงานหรือหางานทำด้วยนอกจากจะเป็นการพึ่งตนเองแล้วยังเป็นการช่วยเหลือจุนเจือซึ่งกันและกันอีกด้วย

2.2 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง

ความคิดเห็นต่อการยอมรับของชุมชนต่อการที่หญิงไทยไปสมรสกับชาวต่างชาติ

ในชุมชนทั้ง 3 แห่งที่ได้รวบรวมข้อมูล มีความรู้สึกเหมือนกันเกี่ยวกับเรื่องนี้ คือยอมรับว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาของชุมชน ในระยะเริ่มต้นของสถานการณ์ก็มีทัศนคติไม่ค่อยดีนัก แต่สถานการณ์ก็เปลี่ยนแปลงไปในเชิงบวกเพิ่มขึ้นตามลำดับ จนในปัจจุบันทุกพื้นที่มีมุมมองเหมือนกันคือ ยอมรับและแสดงความยินดีกับผู้ที่สมรสกับชาวต่างชาติด้วยซ้ำไป ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ก็มีความรู้สึก ความคิดเห็นเช่นเดียวกัน

ข้อดีข้อเสียของการที่มีชาวต่างชาติเข้ามาพักอาศัยในชุมชน

ผู้ตอบส่วนใหญ่ให้ความเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้

- **ด้านเศรษฐกิจ** ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดให้ความเห็นในทิศทางเดียวกัน คือ เป็นการสร้างเศรษฐกิจในครอบครัวตนเองและญาติพี่น้อง ส่วนผลในทางเศรษฐกิจต่อชุมชนน้อยมาก ไม่

ว่าจะเป็นเรื่องการใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวันก็มักซื้อหาจากห้างสรรพสินค้าในเมือง อาจจะเป็นเพราะประเภทของอาหารในการบริโภคที่แตกต่างไปจากชุมชน ส่วนการสร้างบ้านเรือนใหญ่โตก็เช่นกันวัสดุในการก่อสร้างก็จะซื้อหาจากนอกชุมชน การจ้างแรงงานก็ไม่ใช้คนในชุมชนเพราะรูปแบบการก่อสร้างอาจเกินกว่าศักยภาพของคนในชุมชน จำเป็นต้องจ้างผู้รับเหมาอาชีพ

- **ด้านวัฒนธรรม** อาจแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่พักอาศัยถาวรในเมืองไทย กลุ่มนี้จะมีน้อยกว่ากลุ่มที่เดินทางไปอยู่ต่างประเทศ กลุ่มที่พักอาศัยในประเทศมักไม่ก่อปัญหาด้านวัฒนธรรมและยังคงดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชน แต่สิ่งที่จะเป็นแบบอย่างไม่ดี เช่น การแต่งกาย การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ การแสดงความรักต่อกันแบบตะวันตก มักเกิดจากกลุ่มที่พำนักในต่างประเทศและเดินทางมาเยี่ยมเยียนชุมชนโดยเฉพาะในเทศกาลงานบุญของชุมชน

- **ด้านบริโภคนิยม** ผู้ตอบให้ความเห็นว่าในเรื่องนี้จะมีผลต่อชุมชนน้อยมากหรือแทบไม่มีเลยเพราะการดำเนินชีวิตของชาวต่างชาติมักอยู่แบบเป็นตัวของตัวเองมากกว่า มีการใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ภายในบ้าน คนภายนอกไม่สามารถรู้ได้มีความเป็นอยู่อย่างไร จะเห็นได้ก็เพียงบ้านเรือนที่ใหญ่โตเท่านั้น

- **การปลูกบ้านใหญ่โต** ผู้ตอบให้ความเห็นเรื่องการปลูกบ้านใหญ่โตว่าเป็นการส่งเสริมค่านิยมเฉพาะในกลุ่มญาติพี่น้องของผู้ที่สมรสกับชาวต่างชาติเท่านั้น ไม่มีอิทธิพลใดต่อชุมชนที่จะดินรนเพื่อให้ได้บ้านเรือนใหญ่โต การสร้างบ้านเรือนใหญ่น่าจะเป็นข้อต่อรองหรือรองขอของผู้หญิงที่สมรสกับชาวต่างชาติแล้ว

- **ความสัมพันธ์ต่อชุมชน** ผู้ตอบเกือบทั้งหมดให้คำตอบที่เหมือนกัน คือ ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยยุ่งกับกิจกรรมสังคมของชุมชน เนื่องจากความติดขัดในการติดต่อสื่อสารจากภาษาที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้ชุมชนเองไม่กล้าจะมีปฏิสัมพันธ์กับชาวต่างชาติ ในขณะที่เดียวกันชาวต่างชาติก็ไม่อยากมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนเช่นเดียวกันเพราะสื่อสารกันไม่รู้เรื่องไม่เข้าใจ

- **ด้านเยาวชน** ในกลุ่มนี้อาจแบ่งได้เป็น 2 สถานการณ์ ซึ่งจะมีความแตกต่างกันโดยในเขตเทศบาลหนองบัวลำภูและพื้นที่ใกล้เคียง ค่านิยมในการที่เยาวชนมีเป้าหมายในการสมรสกับชาวต่างชาตินั้นไม่มากนัก การแต่งงานของหนุ่มสาวในชุมชนยังคงเป็นระหว่างคนไทยด้วยกันเป็นส่วนใหญ่ สัดส่วนผู้หญิงที่สมรสกับชาวต่างชาติมักเป็นผู้หญิงที่ล้มเหลวจากชีวิตครอบครัวกับสามีคนไทย ส่วนอีกสถานการณ์หนึ่งในเขตพื้นที่ตำบลมะบัวและตำบลใกล้เคียง (ต.ทุ่งเขาหลวง) ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่ากลุ่มเยาวชนที่เป็นโสดมีทัศนคติต้องการสมรสกับชาวต่างชาติในสัดส่วนพอ ๆ กันกับกลุ่มหญิงไทยที่ผ่านการสมรสมาแล้ว แสดงให้เห็นว่ากลุ่ม

หญิงโสดในเขตตำบลมะบัว และข้างเคียงนั้นมีแนวโน้มของค่านิยมในการมีคู่ครองเป็นชาวต่างชาติสูงขึ้น

ความคิดเห็นต่อปัญหาลูกติด

ผู้ตอบส่วนใหญ่ให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าเป็นปัญหา เพราะการที่แม่ไปอยู่ต่างประเทศแล้วส่งเงินกลับมาให้ลูกใช้ ทำให้เด็กสามารถซื้อหาสิ่งที่ต้องการได้มากขึ้นในขณะที่ปู่ย่า ตายาย ไม่สามารถควบคุม เลี้ยงดูได้ดีส่งผลให้ เด็กขาดความอบอุ่นไม่มีที่พึ่ง ทำให้มีพฤติกรรมไปในทางลบ เช่น มั่วสุมกับเพื่อน เล่นเกมส์ หรือกระทั่งเข้าไปสู่การเสพยาเสพติด

ภาวะที่จะเกิดขึ้นต่อสังคม ต่อชุมชน

สภาพปัญหาโดยรวมผู้ตอบให้ความเห็นว่ายังมองไม่เห็นสภาพปัญหาที่เป็นภาระต่อสังคม จะมีบ้างในเขตเทศบาลหนองบัวซึ่งเคยมีประเด็นการเจ็บป่วยของชาวต่างชาติที่ต้องใช้เลือดในการรักษา แต่ไม่สามารถหาเลือดเพื่อมาสนับสนุนได้เพราะกรุ๊ปเลือดของชาวไทยกับชาวต่างชาติที่นั่นแตกต่างกัน และชุมชนก็ไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานี้ได้

การใช้ศักยภาพของชาวต่างชาติในการพัฒนาชุมชน

เนื่องจากข้อมูลศักยภาพด้านอื่นนอกจากการใช้ภาษาแล้ว ชุมชนแทบจะไม่เคยรับรู้เลยว่าชาวต่างชาติที่เข้ามาอยู่ในชุมชนมีอาชีพอะไร มีความสามารถอะไรเป็นพิเศษ ดังนั้นความคาดหวังของชุมชนในการที่จะให้ชาวต่างชาติเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนจะมีก็เพียงด้านการสอนภาษา แต่ในปัจจุบันก็ยังไม่เห็นชุมชนใดที่ทำให้เห็นได้อย่างชัดเจน

ความเห็นต่อการมีส่วนร่วมในชุมชนของชาวต่างชาติ

ผู้ตอบเกือบทั้งหมดให้ความเห็นว่าการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของชาวต่างชาติจะมีก็เพียงภรรยาที่เข้าร่วมกิจกรรม และเป็นเรื่องของการทำบุญเสียเป็นส่วนใหญ่ การมีส่วนร่วมที่เห็นได้ชัดเจนคือกลุ่มที่เดินทางมาจากต่างประเทศเพื่อร่วมงานบุญของชุมชน เช่น การทอดผ้าป่า กฐิน เป็นต้น แต่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนยังไม่ปรากฏ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะความติดขัดด้านการสื่อสาร

ความเห็นต่อกระบวนการในการให้ข้อมูลชุมชน

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดกล่าวเหมือนกันว่ายังไม่มีกระบวนการอะไรเกี่ยวกับเรื่องนี้ ไม่ว่าจะเป็นทำให้การเรียนรู้ต่อชุมชนหรือกระบวนการให้ข้อมูลความรู้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้รู้เท่าทันหรือวิเคราะห์พิจารณาถึงผลดีผลเสียของการสมรสกับชาวต่างชาติ

กระบวนการหรือวิธีการติดต่อกับชาวต่างชาติ พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่าส่วนใหญ่ที่สุ่มน่าจะเป็นการติดต่อผ่านญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง อันได้บรองลงมาเป็นการแสวงหาด้วยตนเองโดยนำตนเองเข้าสู่กลุ่มชาวต่างชาติ เช่น การไปทำงานที่พม่า เป็นต้น จะมีการติดต่อผ่านอินเทอร์เน็ตบ้างแต่ก็ไม่มากนัก บางชุมชนก็อาจจะมีบุคคลที่รับจ้างติดต่อบ้างเช่นกัน

สรุปประเด็นสำคัญที่ค้นพบในประเทศ

จากกระบวนการต่าง ๆ ในการศึกษาที่มีการค้นพบหลายประเด็น และมีความสำคัญที่แตกต่างกันไป คณะผู้วิจัยพิจารณามุ่งให้ความสำคัญในประเด็นในภาพรวม เฉพาะส่วนที่อาจมีผลกระทบ หรือมีผลกระทบกับคนหมู่มากในเชิงองค์รวม ซึ่งสรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร/ความรู้แก่คนในชุมชน

ผลการศึกษาในภาพรวม พบว่า กลุ่มคนไทยที่ก้าวเข้าสู่การแต่งงานข้ามวัฒนธรรม ตั้งแต่เริ่มต้น ส่วนใหญ่มีความรู้ไม่มากนัก การก้าวเข้าสู่การแต่งงานกับชาวต่างชาติ จึงอนุมานได้ว่าไม่ใช่เป็นเป็นการแต่งงานที่มีการเรียนรู้เพื่อการครองคู่ แต่มีเหตุปัจจัยสำคัญอื่น ๆ ให้ตัดสินใจเช่นนั้น และยังพบว่าก่อนการแต่งงาน ส่วนใหญ่แทบจะพูด ภาษาต่างชาติไม่ได้เลย การเขียนการอ่านเพื่อศึกษาข้อมูลย่อมเป็นไปได้ยาก ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการตัดสินใจ แต่งงานกับชาวต่างชาติของคนไทยจึงขาดการเรียนรู้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคู่สมรส และจากการรวบรวมข้อมูล โดยถามคนไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติและประเมินจากคนที่รู้จักที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ คำตอบที่ได้คือ กลุ่มตัวอย่างเกือบสามในสี่ ตอบว่าประสบความสำเร็จ กับล้มเหลวพอกัน

ส่วนด้านญาติพี่น้อง และชุมชนก็เช่นกันส่วนใหญ่จะให้ความเห็นเพียงผลลัพธ์ด้านบวก เช่น การมีฐานะดีขึ้น สร้างบ้านเรือนใหม่ได้ใหญ่โต แต่ไม่มีข้อมูลในด้านอื่น ๆ มากเพียงพอ เช่น การที่คนไทยต้องอพยพย้ายไปอยู่กับคู่สมรสในต่างประเทศมีความเป็นอยู่เป็นอย่างไร

ดังนั้น การมีข้อมูลที่เพียงพอสำหรับคนไทยที่คิดจะแต่งงานกับชาวต่างชาติ ชุมชน และญาติพี่น้อง จึงเป็นเรื่องสำคัญเพื่อได้ศึกษาก่อนตัดสินใจ นอกจากนี้การมีข้อมูลที่เพียงพอ ก็จะเป็นการป้องกันมิให้คนไทยเสียเปรียบ หรือถึงขั้นถูกหลอกหลวงได้ในที่สุด

2. การให้การเรียนรู้แก่คนต่างชาติ เช่น วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาพบว่า การมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเป็นอย่างมาก ได้แก่วิถีชีวิต วิถีความคิด ความเชื่อ ศาสนา ฯลฯ จะมีผลต่อความเข้าใจกัน ถ้าคนต่างชาติที่เป็นคู่สมรสคนไทยไม่ได้เรียนรู้ ในเรื่องดังกล่าว เช่น ความเชื่อตามหลักศาสนาพุทธ การทำบุญ วัฒนธรรมการเลี้ยงดูบุตร การช่วยเหลือญาติพี่น้อง เป็นต้น ดังนั้นการให้การเรียนรู้กับชาวคู่สมรสที่เป็นชาวต่างชาติ จะส่งผลลดความขัดแย้งในครอบครัว เพราะถ้าคนไทยไม่สามารถอธิบายให้เข้าใจได้ ก็จะมีการปิดบัง ข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมเช่นนั้น และอาจทำให้ลดความเชื่อมั่นในระหว่าง คู่สมรสและก้าวไปสู่ความไม่เข้าใจกันที่สุดในที่สุด

3. พฤติกรรมของลูกติดที่ฝากเลี้ยงไว้กับญาติในประเทศไทย

คู่สมรสจำนวนไม่น้อยอพยพย้ายถิ่นไปอยู่กับคู่สมรสชาวต่างชาติในต่างประเทศ โดยทิ้งลูกกับสามีเดิมไว้กับพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ของตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่จะฝากไว้กับพ่อแม่ที่มีอายุมาก ทำให้ขาดเลี้ยงดูที่ดีในสังคมปัจจุบัน นอกจากนี้การส่งเงินมาให้ลูกแทนการเลี้ยงดู กลับส่งผลในทางลบเพราะนอกจากปู่ย่า ตายายจะไม่สามารถดูแลเลี้ยงดูได้ดีแล้ว เด็กจะใช้เงินซื้อหา หรือท่องเที่ยว หรือเที่ยวเตร่ได้มากขึ้น ทำให้เด็กส่วนหนึ่งที่มีลักษณะเช่นนี้ก้าวไปสู่พฤติกรรมที่ไม่ดี และอาจสร้างปัญหาทางสังคมได้ในที่สุด

4. การสื่อสารระหว่างชุมชนกับชาวต่างชาติ

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาพบว่า การเข้ามาพำนักของชาวต่างชาติในชุมชนเป็นลักษณะต่างคนต่างอยู่ และจากการสำรวจข้อมูลชุมชนชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านของชาวต่างชาติ หรือผู้นำชุมชน พบว่า รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับชาวต่างชาติน้อยมาก ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างชาวต่างชาติกับชุมชน เป็นไปในลักษณะต่างคนต่างอยู่ขาดความสัมพันธ์และการพึ่งพาดูกัน

ดังนั้นหากต่างฝ่ายต่างเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำความเข้าใจกัน มีการพึ่งพากัน มีการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นซึ่งกันและกันก็จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน และจะทำให้ชาวต่างชาติได้เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ ฯลฯ ของสังคมไทยมากขึ้นซึ่งนำไปสู่การปรับตัวที่ถูกต้องต่อไป

5. การถ่ายทอดประสบการณ์ของชาวต่างชาติสู่ชุมชน

คนต่างชาติที่เข้ามาพำนักในชุมชนส่วนหนึ่งมีความรู้ความสามารถ และยินดีจะถ่ายทอดหรือช่วยเหลือชุมชนตามความสามารถของตน แต่เงื่อนไขสำคัญคือ ขาดการสื่อสารและกระบวนการเข้าไปมีส่วนร่วม ในขณะที่ชุมชนก็มีความต้องการ เช่น การสอนภาษา การสอนคอมพิวเตอร์ ให้กับเด็กและคนในชุมชน แต่ขาดกระบวนการเพื่อเชื่อมโยงให้เกิดขึ้นได้

ที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยได้สรุป วิเคราะห์แล้ว เห็นว่าชุมชน คนในชุมชน และชาวต่างชาติควรร่วมกันสนับสนุนให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาสังคมชุมชนที่มีความผสมผสานระหว่างสังคมไทยและสังคมต่างประเทศให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ผลการศึกษาต่างประเทศ

1. การศึกษาเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาข้อมูลคนไทยที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศจำนวน 618 คน ใน 4 ประเทศได้แก่ ประเทศเยอรมนี จำนวน 417 คน ประเทศอังกฤษ จำนวน 68 คน ประเทศออสเตรเลีย จำนวน 77 คน และประเทศสวิสเซอร์แลนด์ จำนวน 56 คน ดังนี้

อายุ การศึกษา ภูมิลำเนาเดิม และอาชีพก่อนการเดินทางไปต่างประเทศ

อายุ พบว่า กว่า 1 ใน 3 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 34.4) รองลงมาอายุระหว่าง 31-40 ปี อายุเกินกว่า 50 ปี และอายุระหว่าง 31-30 ปี (ร้อยละ 33.4, 21.4 และ 5.4 ตามลำดับ) ส่วนการศึกษา พบว่า กว่า 1 ใน 3 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 40.8) รองลงมาจบการศึกษามัธยมศึกษาหรือ ปวช. จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จบการศึกษานุปริญญาหรือ ปวส. และสูงกว่าปริญญาตรีหรืออื่นๆ (ร้อยละ 39.0, 10.2, 6.8, และ 1.6 ตามลำดับ) ภูมิลำเนาเดิมของผู้ให้ข้อมูลที่อาศัยในต่างประเทศ พบว่า กว่า 1 ใน 3 อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 44.4) รองลงมาอยู่ในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ (33.1, 17.7 และ 3.9 ตามลำดับ)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร โครงการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสำหรับคนไทยอพยพย้ายถิ่นข้าม

อาชีพเดิมก่อนการเดินทางไปอาศัยยังต่างประเทศ พบว่า เกือบ 1 ใน 4 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 22.0) รองลงมาเป็นพนักงานบริษัท ค้าขาย อื่นๆ และ ร้านอาหาร (ร้อยละ 19.1, 16.0, 13.7, และ 11.9 ตามลำดับ)

ความรู้พื้นฐานด้านภาษา ระเบียบกฎหมาย และวัฒนธรรม

ความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ พบว่าเกือบ 2 ใน 3 มีเพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 62.6) รองลงมาไม่มีเลย และมีมากพอ (ร้อยละ 31.0 และ 6.4 ตามลำดับ) **ความรู้ด้านพื้นฐานระเบียบกฎหมาย** พบว่า กว่าครึ่งไม่มีเลย (ร้อยละ 52.7) รองลงมาอยู่ในระดับน้อย และมีมากพอ (ร้อยละ 42.1 และ 5.2 ตามลำดับ) **ความรู้ด้านวัฒนธรรมของประเทศที่อาศัยอยู่** พบว่า กว่าครึ่งมีเพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 51.2) รองลงมาไม่มีเลย และมีมากพอ (ร้อยละ 34.9 และ 13.9 ตามลำดับ)

สภาพความเป็นอยู่ของคนไทยในต่างประเทศ

สถานที่พักอาศัยปัจจุบัน พบว่ากว่าครึ่งพักในห้องเช่าหรือหอพัก (ร้อยละ 52.2) รองลงมาพักที่บ้านของครอบครัว พักที่พักอาศัยซึ่งอยู่ระหว่างการผ่อนส่ง อื่นๆ และอาศัยคนอื่นอยู่ (ร้อยละ 33.8, 11.3, 1.8 และ 0.8 ตามลำดับ) **อาชีพ** พบว่า กว่า 1 ใน 3 เป็นแม่บ้าน (ร้อยละ 36.6) รองลงมารับจ้างทั่วไปหรือทำงานบ้าน พนง.ร้านอาหาร และไม่ได้ทำงาน (ร้อยละ 19.9, 9.4 และ 9.1 ตามลำดับ) **ความเสี่ยงต่อการมีงานทำ** พบว่ากว่า 1 ใน 3 มีเพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 41.5) รองลงมา ไม่มีเลย และมีมากพอ (ร้อยละ 35.9 และ 22.5 ตามลำดับ) **ความเสี่ยงด้านการปรับตัวเรื่องภาษา** พบว่าประมาณครึ่งหนึ่งมีเพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 50.6) รองลงมา มีมากพอ และไม่มีเลย (ร้อยละ 26.6 และ 22.8 ตามลำดับ) **ความเสี่ยงในการปรับตัวด้านวัฒนธรรม** พบว่ากว่า 1 ใน 3 มีเพียงเล็กน้อยและไม่มีเลยเท่ากัน (ร้อยละ 39.6) รองลงมา มีมากพอ (ร้อยละ 20.8) **ความเสี่ยงด้านปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว** พบว่ากว่าครึ่งไม่มีเลย (ร้อยละ 52.8) รองลงมา มีเพียงเล็กน้อย และมีมากพอ (ร้อยละ 30.9 และ 16.2 ตามลำดับ)

การขอความช่วยเหลือและแหล่งข้อมูล

การขอคำแนะนำกรณีที่ประสบปัญหา พบว่า เกือบ 2 ใน 3 จะขอคำปรึกษาและคำแนะนำจากครอบครัว (ร้อยละ 61.8) รองลงมาขอคำปรึกษาและขอคำแนะนำจากเพื่อนคนไทย และเพื่อนชาวต่าง ชาติ องค์กรเอกชนหรือมูลนิธิและเจ้าหน้าที่สถานทูตหรือสถานกงสุล (ร้อยละ 57.1, 22.9, 13.5 และ 13.0 ตามลำดับ) **การติดต่อรับข่าวสารของกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อคนไทยในต่างประเทศ** พบว่ากว่า 1 ใน 3 มีค่อนข้างมาก (ร้อยละ 37.1) รองลงมาค่อนข้างน้อย น้อย และมาก (ร้อยละ 25.3, 17.9 และ 10.9 ตามลำดับ) **แหล่งข้อมูลในการติดต่อหน่วยงานของ**

ทางราชการ พบว่ากว่าครึ่งมีข้อมูลในระดับพอหาได้ (ร้อยละ 56.5) รองลงมาไม่มีเลย และมีพร้อม (ร้อยละ 22.6 และ 21.0 ตามลำดับ)

การรวมกลุ่มของคนไทยในต่างประเทศ

สถานที่เป็นศูนย์รวมของคนไทย พบว่าส่วนใหญ่เห็นว่าวัดไทย (ร้อยละ 91.8) รองลงมาเห็นที่อื่นๆ และร้านอาหาร และสถานทูต (ร้อยละ 4.5, 1.6 และ 1.3 ตามลำดับ) **ความคิดเห็นต่อการรวมตัวกันเข้มแข็งในต่างประเทศ** พบว่า กว่า 1 ใน 3 มีการรวมตัวค่อนข้างน้อย (ร้อยละ 36.7) รองลงมา มีการรวมตัวค่อนข้างมาก และมีการรวมตัวน้อย (ร้อยละ 30.7 และ 24.2 ตามลำดับ) **ความพร้อมที่จะเข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการช่วยเหลือให้คำปรึกษาให้แก่คนไทย** พบว่า กว่า 1 ใน 3 ไม่แน่ใจหรือไม่ทราบ (ร้อยละ 37.1) รองลงมา มีความพร้อมค่อนข้างมาก มีความพร้อมค่อนข้างน้อย มีความพร้อมมาก และมีความพร้อมน้อย (ร้อยละ 20.8, 18.7, 12.5 และ 10.9 ตามลำดับ)

ปัจจัยหลักและปัจจัยดึงดูด

ปัจจัยหลักต้นในการตัดสินใจครองคู่กับคู่ครองชาวต่างชาติ พบว่า กว่าครึ่งมีเหตุผลจากความรัก (ร้อยละ 54.8) รองลงมา เนื่องจากต้องการยกฐานะทางครอบครัว และผิตหวังจากคู่ครองเดิม (ร้อยละ 49.5 และ 23.7 ตามลำดับ) **ภาระในการรับผิดชอบเลี้ยงดูครอบครัวที่มีก่อนการครองคู่** พบว่า กว่า 2 ใน 3 ต้องเลี้ยงดูพ่อแม่ (ร้อยละ 67.4) รองลงมา ต้องเลี้ยงดูเลี้ยงดูลูก และไม่มีภาระ (ร้อยละ 32.6 และ 19.0 ตามลำดับ) **การจดทะเบียนสมรสกับคู่ครองชาวต่างชาติ** พบว่า ส่วนใหญ่มีการจดทะเบียน (ร้อยละ 97.3) มีเพียงร้อยละ 2.7 เท่านั้นที่ไม่ได้จดทะเบียน **ระยะเวลาในการคบหากับคู่ครองชาวต่างชาติก่อนการตัดสินใจใช้ชีวิตคู่** พบว่า กว่า 1 ใน 3 เกินกว่า 1 ปี (ร้อยละ 44.7) รองลงมา เกิน 6 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี เกิน 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน และ ไม่เกิน 3 เดือน (ร้อยละ 20.1, 19.8 และ 15.4 ตามลำดับ)

การรับรู้สิทธิ

การได้รับรู้สิทธิในการอยู่ได้อย่างถาวรในประเทศ พบว่า กว่า 1 ใน 3 รับรู้ในระดับมาก (ร้อยละ 41.6) รองลงมา รับรู้ในระดับปานกลาง และน้อย (ร้อยละ 38.4 และ 10.7 ตามลำดับ) **การได้รับรู้สิทธิในทรัพย์สินร่วม กับคู่ครอง** พบว่า กว่า 1 ใน 3 รับรู้ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 46.3) รองลงมา รับรู้ในระดับมาก และน้อย (ร้อยละ 31.9 และ 11.3 ตามลำดับ) **การได้รับรู้สิทธิของบุตรติดของคนไทย** พบว่า กว่า 1 ใน 3 รับรู้ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 46.3) รองลงมา ไม่ทราบ และรับรู้ในระดับมาก (ร้อยละ 28.2 และ 18.9 ตามลำดับ) **การได้รับรู้สิทธิการรักษาพยาบาล** พบว่า กว่าครึ่งรับรู้ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 55.6) รองลงมา รับรู้ในระดับมาก และไม่ทราบ (ร้อยละ 33.4 และ 7.0 ตามลำดับ) **การได้รับรู้สิทธิในการทำงาน**

พบว่า กว่าครึ่งรับรู้ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 58.3) รองลงมารับรู้ในระดับมาก และไม่ทราบ (ร้อยละ 27.5 และ 7.5 ตามลำดับ)

ความต้องการความช่วยเหลือของคนไทยในต่างประเทศ

การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลอาสาสมัครช่วยเพื่อนไทย พบว่า กว่า 1 ใน 3 มีความต้องการค่อนข้างมาก (ร้อยละ 42.2) และมาก (ร้อยละ 28.0) มีเพียงร้อยละ 14.9 เท่านั้นที่มีความต้องการค่อนข้างน้อยและน้อย **การส่งเสริมและพัฒนาอาสาสมัครช่วยเพื่อนไทย** พบว่า กว่า 1 ใน 3 มีความต้องการค่อนข้างมาก (ร้อยละ 42.2) และมาก (ร้อยละ 23.5) มีเพียงร้อยละ 14.9 เท่านั้นที่มีความต้องการค่อนข้างน้อยและน้อย **การรวมกลุ่มอาสาสมัครคนไทยในลักษณะเครือข่าย** พบว่ากว่า 1 ใน 3 มีความต้องการค่อนข้างมาก (ร้อยละ 45.8) มาก (ร้อยละ 30.2) มีเพียงร้อยละ 15.9 และ 8.1 ตามลำดับที่มีความต้องการค่อนข้างน้อยและน้อย **การส่งเสริมกิจกรรมเพื่อการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งของคนไทย** พบว่า กว่า 1 ใน 3 มีความต้องการค่อนข้างมาก (ร้อยละ 45.0) และมาก (ร้อยละ 26.5) มีเพียงร้อยละ 18.8 และ 9.7 ตามลำดับที่มีความต้องการค่อนข้างน้อยและน้อย **การจัดให้มีอาสาสมัครด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ** พบว่า กว่า 1 ใน 3 มีความต้องการค่อนข้างมาก (ร้อยละ 38.4) และมาก (ร้อยละ 28.7) มีเพียงร้อยละ 18.6 และ 14.3 ตามลำดับที่มีความต้องการน้อย และมีค่อนข้างน้อย **การป้องกันและเฝ้าระวังคนไทยถูกล่อลวงหรือการถูกใช้ความรุนแรง ถูกแสวงหาผลประโยชน์ (การค้ามนุษย์)** พบว่าประมาณ 1 ใน 3 มีความต้องการค่อนข้างมาก (ร้อยละ 34.2) และมาก (ร้อยละ 29.4) มีเพียงร้อยละ 25.8 และ 10.6 ตามลำดับที่มีค่อนข้างน้อย และน้อย **การติดตามข้อมูลหรือเยี่ยมเยียนบุตรบุญธรรมไทยในต่างประเทศ** พบว่า กว่า 1 ใน 3 มีความต้องการค่อนข้างมาก (ร้อยละ 38.8) และมาก (ร้อยละ 37.5) มีเพียงร้อยละ 14.6 และ 9.2 ตามลำดับที่มีความต้องการค่อนข้างน้อยและน้อย **การติดตามคุ้มครองช่วยเหลือลูกติดจากเมืองไทยที่ประสบปัญหา** พบว่า กว่า 1 ใน 3 มีความต้องการค่อนข้างมาก (ร้อยละ 38.9) และมาก (ร้อยละ 31.3) มีเพียงร้อยละ 17.1 และ 12.7 ตาม ลำดับที่มีความต้องการค่อนข้างน้อยและน้อย **ศูนย์ให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์** พบว่า กว่า 1 ใน 3 มีความต้องการมาก (ร้อยละ 35.2) และค่อนข้างมาก (ร้อยละ 30.2) และมีเพียงร้อยละ 21.6 และ 13.0 ตามลำดับ ที่มีความต้องการน้อยและค่อนข้างน้อย

2. ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก คนไทยในต่างประเทศ ประกอบด้วย หญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวนรวมทั้งสิ้น 40 คน ประกอบด้วยผู้หญิง 9 คน และผู้ชาย 31 คน ซึ่งมีผลการศึกษาดังนี้

สภาพปัญหาของคนไทยในต่างประเทศ

การปรับตัวด้านภาษา พบว่า ส่วนใหญ่มีทักษะในการพูดและฟังภาษาต่างประเทศ แต่ยังคงขาดทักษะการอ่านและเขียน อีกทั้งไม่ค่อยมีเวลาไปเรียนภาษา เนื่องจากต้องทำงานหารายได้

ความรู้ด้านกฎหมายและสวัสดิการสังคม พบว่าภาษากฎหมาย มีความยากแก่การทำ ความเข้าใจ อีกทั้งมองว่ากฎหมายเป็นเรื่องไกลตัว จึงไม่ทำศึกษา หาความรู้เพิ่มเติม หรือขาดการปรึกษาผู้รู้กฎหมาย จนกว่าจะประสบปัญหาด้วยตัวเอง ประกอบกับต้องทำงานหารายได้ จึงทำให้ไม่มีเวลาในการศึกษาหรือเรียนรู้

ความแตกต่างด้านสังคมวัฒนธรรมของคนไทยและชาวต่างชาติ พบว่ามีความแตกต่างกันในเรื่อง ภาษา มุมมอง ความคิด ค่านิยม อาหารการกิน จารีตประเพณี การเลี้ยงดูบุตร เป็นต้น

การติดบಾಯมของชาวไทย พบว่าคนไทยบางส่วนยังคงเล่นการพนัน และติดยาเสพติด เป็นต้น

ปัญหาครอบครัว พบว่า การสื่อสารภาษาต่างประเทศไม่เข้าใจกันและการปรับตัวเข้าหากันจากความแตกต่างด้านสังคม วัฒนธรรม โดยเฉพาะเรื่องการส่งเงินของภรรยาคนไทยกลับไปช่วยเหลือครอบครัวที่ประเทศไทย จนกระทั่งนำไปสู่การทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ส่งผลให้เกิดการหย่าร้างในที่สุด

ปัญหาของบุตรที่นำมาจากประเทศไทย พบว่าเด็กมีปัญหาในการปรับตัวด้านต่างๆ อาทิ การปรับตัวเข้ากับสังคม วัฒนธรรมต่างชาติ การสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ การปรับตัวกับครอบครัวชาวต่างชาติ การไม่เชื่อฟังพ่อแม่ การปรับตัวกับการเรียน คุณครู และเพื่อนร่วมห้อง การไม่ตั้งใจเรียน และคบเพื่อนไม่ดี เป็นต้น

ปัญหาในการทำงาน พบว่ามีปัญหาในเรื่องการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ ความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการทำงาน การพัฒนาศักยภาพการทำงานของตนเอง เป็นต้น

เหตุผลการสมรสกับชาวต่างชาติ

เหตุผลที่หญิงไทยสมรสกับชาวต่างชาติเพื่อให้ตนเองรวมทั้งครอบครัวที่ประเทศไทยมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเนื่องจากชาวต่างชาติเป็นคนดี มีความรับผิดชอบต่อหญิงไทย ตลอดจนเพื่อต้องการได้วีซ่าระยะยาวจากการแต่งงานกับชาวต่างชาติซึ่ง จะสามารถทำงานหารายได้ได้อย่างเต็มที่อย่างถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้หญิงไทยแต่งงานกับชาวต่างชาติเพราะผิดหวังจาก

คู่ครองคนเดิมที่เป็นชายไทย ซึ่งมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ ได้แก่ ไม่รับผิดชอบต่อครอบครัวติดอบายมุข และใช้ความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น

ช่องทางการติดต่อกับชาวต่างชาติ

หญิงไทยที่สมรสกับชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่ติดต่อกับชาติผ่านญาติพี่น้องของหญิงไทยที่สมรสกับชาวต่างชาติแนะนำ และจากการทำงานในประเทศไทยและต่างประเทศได้แก่ ร้านอาหาร ร้านสปา และร้านอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเพื่อนแนะนำ และผ่านอินเทอร์เน็ต จากเว็บไซต์ หาคู่ต่างๆ บ้างและผ่านบริษัทจัดหาคู่/ นายหน้า โดยเสียค่านายหน้า

ข้อมูลที่สำคัญสำหรับหญิงไทยแต่งงานกับชาวต่างชาติ

ข้อมูลเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรมของชาวต่างประเทศ กล่าวคือ หญิงไทยที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็กลุ่มแม่บ้านธรรมดา หรือกลุ่มแม่บ้านที่อาศัยในต่างประเทศ โดยการรับจ้างแต่งงานหรือกลุ่มหญิงบริการ จะมีปัญหาที่เหมือนกัน คือ การใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวัน มีหญิงไทยน้อยรายที่ไม่มีปัญหาในเรื่องการใช้ภาษา และการที่หญิงไทยไม่รู้จักรการใช้ภาษาย่อมทำให้มีปัญหาการติดต่อสื่อสารและการทำความเข้าใจในสังคม วัฒนธรรมของประเทศนั้นๆซึ่งนำไปสู่การเสียโอกาส การเสียเปรียบ การไม่เข้าถึงในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็การทำงาน ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ สวัสดิการสังคมและสิทธิประโยชน์ที่ควรได้รับ การฟ้องร้อง เป็นต้น

ข้อมูลในการใช้ชีวิตประจำวัน พบว่าข้อมูลข่าวสารและบริการของสถานทูตฯยังมีข้อจำกัด จากการร้องทุกข์ของคนไทยเป็นจำนวนมาก มีประเด็นในเรื่องการบริการของสถานทูตฯที่ไม่ชัดเจน ไม่สุภาพ ไม่ยืดหยุ่น ทำให้การที่เข้ารับบริการใช้เวลานาน เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีซึ่งทำให้เกิดเป็นปัญหาต่อคนไทยในต่างประเทศ นอกจากนี้มีการเรียกร้องในเรื่องการให้บริการของสถานทูตฯ โดยให้มีการจัดตั้งศูนย์รับเรื่อง ประสานงานจัดการ และให้ข้อมูลสำหรับคนไทย ที่วัดไทยด้วย

ข้อมูลในเรื่องสิทธิและข้อกฎหมายต่างๆ พบว่าหญิงไทยควรศึกษาในเรื่องของสิทธิของหญิงที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ ตลอดจนข้อกฎหมายทั้งของไทยและประเทศของสามีเพื่อให้สามารถกระทำธุรกรรมต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและไม่เสียสิทธิที่พึงจะได้

ความต้องการความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ พบว่ามี การเสนอการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพเพิ่มรายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนนวดไทยแผนโบราณ เนื่องจากเป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้เป็นอย่างดี อีกทั้งขณะนี้ เป็นอาชีพขาดแคลน เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานเป็นอย่างมาก

การจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพคนไทย ได้แก่ การสอนภาษาต่างประเทศ การสอนคอมพิวเตอร์ เป็นต้น รวมทั้งการอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะเกี่ยวกับกฎหมายและสวัสดิการที่คนไทยควรรู้ เช่น วิชา การสมรส การหย่า มรดก บุตรบุญธรรม และการทำงาน เป็นต้น

การส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของวัดไทยเพื่อเป็นศูนย์รวมของไทยเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเป็นศูนย์ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำปรึกษาสำหรับคนไทยที่ประสบปัญหาต่างๆ รวมทั้งเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารของทั้งหน่วยงานราชการและเอกชน

การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อรวมกลุ่มคนไทยให้เป็นชุมชนในต่างประเทศที่มีความเข้มแข็งมากขึ้น ได้แก่ การจัดตั้งเครือข่ายอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือคนไทยที่ประสบปัญหาต่างๆ การจัดตั้งเครือข่ายเยาวชนไทย และการจัดกิจกรรมค่ายครอบครัว เป็นต้น

รูปแบบการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและสังเคราะห์ เป็นประเด็นสำคัญ เพื่อเป็นแนวทาง หรือรูปแบบในพัฒนาสังคมในชุมชนที่มีการแต่งงานข้ามวัฒนธรรม และการจัดสวัสดิการให้กับคนไทยที่อพยพย้ายถิ่นไปอยู่ต่างประเทศ

องค์ประกอบของรูปแบบ

1. ประเด็นการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
  2. กิจกรรมเพื่อสนับสนุนประเด็นค้นพบ
  3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและบทบาทหน้าที่
- โดยสามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

คำอธิบายรูปแบบและการประยุกต์ใช้

คำนิยาม

1. **หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** หมายถึง หน่วยงานที่ควรมีบทบาทหน้าที่ รับผิดชอบตามประเด็นการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ รวมทั้งตามกิจกรรมสนับสนุน
2. **ประเด็นการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ** หมายถึง การสรุปรวบรวมยอดหรือสังเคราะห์ผลของการศึกษาเป็นประเด็นหลักเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
3. **กิจกรรมสนับสนุน** หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนประเด็นการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมและตอบสนองการพัฒนาสังคมและการจัดสวัสดิการให้แก่กลุ่มเป้าหมายได้ ซึ่งจะมีกิจกรรมที่หลากหลายขึ้นอยู่กับแต่ละพื้นที่

รูปแบบต่างประเทศ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1) **กระทรวงการต่างประเทศ** บทบาทหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศในต่างประเทศโดยผ่านสถานทูตนั้น มีอำนาจเป็นตัวแทนของรัฐบาลไทยอย่างเป็นทางการ กิจกรรมอันใดที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยและคนไทยจึงเป็นอำนาจโดยชอบธรรมของสถานทูตในฐานะองค์กรกลไกของกระทรวงต่างประเทศ

2) **กระทรวงแรงงาน** บทบาทของกระทรวงแรงงานที่ชัดเจนคือ การคุ้มครองคนไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศ กระบวนการในการเดินทางไปทำงานต่างประเทศอย่างเป็นทางการจะต้องผ่านการรับรองจากกระทรวงแรงงาน และในต่างประเทศก็มีคนไทยเดินทางไปทำงานอยู่ไม่น้อย ปัญหาที่เกิดจากการจ้างงานก็จะเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานของกระทรวงแรงงานในต่างประเทศโดยตรงถ้ามีหน่วยงานของกระทรวงแรงงานในประเทศนั้น ๆ

3) **กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์** บทบาทของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นการให้บริการกับกลุ่มคนไทยอย่างครอบคลุม เช่น กลุ่มเด็กเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้พิการ กลุ่มคนด้อยโอกาส เป็นต้น ซึ่งโดยหลักการแล้วก็ควรจะอยู่ภายใต้ความเสมอภาคเดียวกันไม่ว่าจะมีถิ่นที่อยู่แห่งใด ซึ่งอาจจะดำเนินงานภายใต้อาณาเขตของสถานทูตในต่างแดน ซึ่งข้อจำกัดของสถานทูตคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาสังคม และสวัสดิการ

2. **ประเด็นการพัฒนาสังคมและการจัดสวัสดิการ** ในกรณีของต่างประเทศ สรุปได้จากการค้นพบ 3 ประเด็นหลัก

1) ข้อมูลข่าวสารสำหรับคนไทย เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนไทย ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของคนไทย เป็นต้น

2) แหล่ง/ช่องทางให้คำปรึกษา หมายถึง สถานที่หรือเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อการติดต่อ รวมทั้งองค์ประกอบอื่น ๆ ให้การติดต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การให้การเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ หมายถึง การสนองความต้องการในเชิงความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของคนไทย เช่น ด้านอาชีพ การครองเรือน การพัฒนาจิตใจ เป็นต้น

3. กิจกรรมสนับสนุน

3.1 ข้อมูลข่าวสารสำหรับคนไทย

- การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับคนไทย เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายและติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน

- การจัดระบบการติดต่อที่ทันสมัย เช่น การใช้อีเมลล์ การจัดทำเว็บไซต์ เป็นต้น
- ฯลฯ

3.2 แหล่ง/ช่องทางให้คำปรึกษา

- การจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมเพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์ในการบริหารจัดการ เช่น วัด สถานทูต หรือสถานที่เช่า เพื่อการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรม

- การจัดหาบุคลากรที่เหมาะสมกับการบริการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา นักกฎหมาย ผู้ฝึกสอนอาชีพ เป็นต้น

- การจัดหาเครือข่ายอาสาสมัครเพื่อช่วยในการให้ความช่วยเหลือคนไทย หรือให้คำปรึกษาโดยมีการอบรมให้ความรู้อย่างเพียงพอ

- การจัดหาเครื่องมือที่สะดวกเหมาะสมเพื่อให้การติดต่อเป็นไปได้โดยสะดวก

3.3 การให้การเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ

- การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เช่น การวางแผนไทย การทำขนมไทย เป็นต้น

- ความรู้ในการดำเนินชีวิต เช่น การครองเรือน การพัฒนาจิตใจ

- ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น เช่น ภาษา วัฒนธรรม การปรับตัว

- กิจกรรมสร้างความสามัคคีในกลุ่มคนไทย

รูปแบบในประเทศ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและบทบาทหน้าที่

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ดำเนินงาน เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรในชุมชน จึงรู้ข้อมูลข่าวสาร สภาพปัญหา สภาพความต้องการของชุมชน ได้ดีกว่า หน่วยงานอื่น ๆ และมีความใกล้ชิดกับชุมชน คนในชุมชน การดำเนินงานใดโดย องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น หรือร่วมกับหน่วยงานภายนอก น่าจะมีโอกาสประสบความสำเร็จ สูงกว่า องค์กรหรือบุคคลภายนอกดำเนินงานโดยลำพังซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นกลไกในการ ปฏิบัติที่ดี และอาจกำหนดในเชิงนโยบายขององค์กรก็ได้

2) หน่วยงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เนื่องจากเป็น ภารกิจ โดยตรงส่วนหนึ่งของกระทรวงฯ ในการพัฒนาสังคมและจัดสวัสดิการ ที่เหมาะสม ให้กับ ประชาชน ชุมชน ทั้งประเทศ ในทุกกลุ่มทุกประเภท โดยหน่วยงานอันเป็นกลไก โดยตรงในระดับ ภูมิภาค เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์พัฒนาสังคม รวมทั้ง หน่วยงานจากส่วนกลางที่มีความเกี่ยวข้อง

เนื่องจากกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ มีบทบาทครอบคลุมทุกพื้นที่อยู่แล้ว จึง น่าจะมีบทบาทในเชิงนโยบายจากส่วนกลาง และหน่วยงานในส่วนภูมิภาคเป็นกลไกในการปฏิบัติ ภายใต้วรร่วมกับมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) หน่วยงานอื่น เช่น หน่วยงานกระทรวงวัฒนธรรม หน่วยงานการปกครอง องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น หน่วยงานเหล่านี้จะมีส่วนในการสนับสนุน ทั้งในรูปแบบของ งบประมาณ หรือทางด้านวิชาการ หรือเป็นกลไกในการปฏิบัติ

4) สถานทูตของชาติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หมายถึง สถานทูตของชาติที่มีคนไทย สมรสกับคนของชาตินั้น โดยสถานทูตอาจสนับสนุนเรื่องข้อมูลในเรื่องการตรวจสอบรับรอง สถานะของคนชาติตนเอง เช่น เรื่องของอาชีพ สถานภาพสมรส เป็นต้น พร้อมทั้งการป้องกันมิให้ คนไทยถูกหลอกลวงโดยอาจจะมีการทำข้อตกลงในการบันทึกข้อมูลการขอวีซ่าเพื่อเดินทางไปกับ คู่สมรสชาวต่างชาติ และอีกทางหนึ่งเป็นแหล่งข้อมูลสภาพต่าง ๆ ของประเทศชาตินั้น ๆ

2. ประเด็นการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ มีอยู่ 5 ประเด็น ได้แก่

- 1) การให้ข้อมูลข่าวสาร/ความรู้แก่คนในชุมชน
- 2) การให้การเรียนรู้แก่ชาวต่างชาติ เช่น วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต แก่ชาวต่างชาติ
- 3) พฤติกรรมของลูกติดที่ฝากเลี้ยงไว้กับญาติ
- 4) การสื่อสารระหว่างชุมชนกับชาวต่างชาติ
- 5) การถ่ายทอดประสบการณ์ของชาวต่างชาติสู่ชุมชน

3. กิจกรรมเพื่อสนับสนุนประเด็น ได้แก่

- 1) การให้ข้อมูลข่าวสาร/ความรู้แก่คนในชุมชน
  - การรวบรวมข้อมูลเพื่อเผยแพร่ในพื้นที่เป้าหมาย เกี่ยวกับการแต่งงานข้าม วัฒนธรรม ทั้งข้อมูลของประเทศต่าง ๆ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ลักษณะนิสัย ของคนในชาตินั้น ๆ ฯลฯ

- การถ่ายทอดความรู้เพื่อทั้งในด้านบวกและด้านลบของการแต่งงานกับชาวต่างชาติ
รวมทั้งข้อควรระวัง

- ฯลฯ

2) การให้การเรียนรู้วิถีไทยแก่ชาวต่างชาติ เช่น วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต แก่
ชาวต่างชาติ

- การจัดทำสื่อรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ชาวต่างชาติได้ศึกษาเกี่ยวกับวิถีไทย โดย
อาจจะเป็นในรูปแบบตำรา ทางระบบอินเทอร์เน็ต วีดิทัศน์ เป็นต้น

- การจัดเวทีเสวนาเกี่ยวกับวิถีไทย โดยมีสรรหาวิทยากรที่สามารถถ่ายทอดใน
ภาษานั้น ๆ ได้

- ฯลฯ

3) พฤติกรรมของลูกติดที่ฝากเลี้ยงไว้กับญาติ

- ให้การเรียนรู้กับพ่อแม่ และญาติของเด็กที่เลี้ยงดู ให้เข้าใจถึงพฤติกรรมเด็ก
วัยรุ่น วิธีการในการอบรมสั่งสอน การให้ความรักความอบอุ่น

- ให้การเรียนรู้กับเด็กที่พ่อแม่ทอดทิ้งไว้กับญาติ ให้เข้าใจสถานการณ์และความ
จำเป็นของพ่อแม่

- ฯลฯ

4) การสื่อสารระหว่างชุมชนกับชาวต่างชาติ

- จัดทำสื่อการสอนภาษาพื้นฐานในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสม ให้กับคนต่างชาติ
เพื่อให้สื่อสารกับชุมชนได้

- จัดทำสื่อหรือกระบวนการเรียนรู้ภาษาของคนในชุมชน โดยเฉพาะผู้นำชุมชนให้
สามารถสื่อสารกับคนต่างชาติได้

- ฯลฯ

5) การถ่ายทอดประสบการณ์ของชาวต่างชาติสู่ชุมชน

- ร้องขอให้ชาวต่างชาติเป็นอาสาสมัครในการสอนภาษาในพื้นที่ให้แก่เด็กและ
ผู้สนใจ

- ให้ชาวต่างชาติมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนตามศักยภาพของตน เช่น การ
สอนดนตรี การสอนกีฬา เป็นต้น

- ฯลฯ

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในเชิงองค์รวม ตั้งแต่การก่อเกิดของสถานการณ์ในพื้นที่ต้นทาง (ในประเทศ) ไปจนถึงพื้นที่ปลายทาง (ต่างประเทศ) เพื่อให้รู้ถึงปัจจัยของการก่อเกิด ถ้าก่อเกิดแล้วมีปัญหาอะไร ปัญหาเหล่านั้นเป็นปัญหาในระดับใด ควรแก้ไขอย่างไร โดยจัดทำเป็นรูปแบบดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้น ยังมีประเด็นที่เป็นเชิงข้อเสนอแนะ ดังนี้

พื้นที่ในการศึกษา ควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก เรามักได้ยินมาที่โน่นเป็นหมู่บ้านชายฝั่ง ความเป็นจริงอาจจะมีคนไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติจำนวนมากจริง เช่นในหลายตำบลที่คณะผู้วิจัยหาข้อมูลในเบื้องต้น แต่พอศึกษาในเชิงลึกกลับปรากฏว่าส่วนใหญ่จะอพยพไปทำนากับคู่สมรสที่ต่างประเทศ เมื่อกลุ่มเป้าหมายไม่ได้อยู่ในพื้นที่ องค์ประกอบในการศึกษาก็จะไม่สมบูรณ์ ดังนั้นถ้าจะศึกษาในพื้นที่ใดควรหาข้อมูลในเชิงลึกเสียก่อน เพราะแม้แต่บางครั้งจะสอบถามไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบพื้นที่ก็ยังไม่ให้คำตอบไม่ได้ วิธีการที่ดีคือ สอบถามโดยตรงไปยังผู้นำในระดับชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน เป็นต้น

วิธีการศึกษา ถ้าจะมีการศึกษาในชุมชนอื่นอีกเพื่อค้นหารูปแบบการพัฒนาสังคม ควรจะกำหนดรูปแบบการศึกษาไว้เป็น 2 ชั้น ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ควรเป็นการค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และการรวบรวมข้อมูลก็ไม่ควรซับซ้อนยุ่งยากเกินความจำเป็น เช่น จำนวนตัวอย่างที่เหมาะสม การจัดเวทีประชุมกลุ่มย่อยรับฟังข้อมูลความคิดเห็นอย่างเหมาะสม เสร็จแล้วประมวลผล วิเคราะห์ ในประเด็นที่ค้นพบจากการศึกษาว่ามีสถานการณ์เป็นอย่างไร ถ้าสถานการณ์ไม่มีความน่าสนใจ การปฏิบัติการหรือกิจกรรมก็เพียงให้การเรียนรู้ต่อชุมชนตามประเด็นที่ค้นพบ และคอยเฝ้าระวังการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ก็น่าจะเพียงพอ

ขั้นตอนที่ 2 ถ้าการประเมิน วิเคราะห์ ผลการค้นหาข้อมูล มีประเด็นอันเป็นสาระสำคัญที่จะเป็นประโยชน์ทั้งในเชิงการป้องกันปัญหาหรือการแก้ไขปัญหาต่อกลุ่มเป้าหมาย และชุมชนจึงดำเนินงานต่อไป เพื่อจัดทำรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนาสังคมในพื้นที่ แต่ถ้าไม่มีประเด็นสำคัญที่มีน้ำหนักเพียงพอ การกำหนดรูปแบบ หรือแนวทาง และกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมในพื้นที่ก็คงจะไม่คุ้มค่า ส่วนในเรื่องสวัสดิการของคนไทยที่อพยพย้ายถิ่นแต่งงานข้ามวัฒนธรรมในต่างแดนนั้น เป็นสิทธิตามกฎหมายของคนไทยที่พึงได้รับโดยเท่าเทียมกันไม่ว่าจะพำนักอยู่ในสถานที่ใดในประเทศหรือต่างประเทศ ทั้งนี้แล้วแต่ข้อจำกัดของงบประมาณที่จะดำเนินงาน

การแก้ไขปัญหา ที่เหตุปัจจัยของการอพยพย้ายถิ่นแต่งงานข้ามวัฒนธรรม ปัญหาหลักของการอพยพย้ายถิ่น จะด้วยการแต่งงานข้ามวัฒนธรรมหรือเพื่อการไปทำงานก็ตาม เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญด้านเศรษฐกิจ ความยากจนเป็นสำคัญ รายได้ที่หาใน

เมืองไทยไม่เพียงพอ ซึ่งก็ยากต่อการแก้ไขปัญหาซึ่งรัฐบาลที่ผ่านมาก็ทราบถึงปัญหานี้ดีแต่ก็แก้ไขไม่ได้ การแก้ไขปัญหานี้จะต้องมองทั้งสองด้าน คือประชาชนจะต้องช่วยเหลือตนเอง มีหลักคิดในการทำกิจกรรม มีความขยันอดออม ปรับเปลี่ยนวิธีการเพื่อให้ได้ผลผลิตมาก ส่วนหน่วยงานภาครัฐต้องมีการสนับสนุนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งในครอบครัวและการผลิต เช่น ในระดับครอบครัวควรมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำรงชีพอยู่ภายใต้ความพอเพียง สมเหตุสมผล ด้านการประกอบอาชีพควรสนับสนุนวิชาการด้านการปรับเปลี่ยนแนวคิดให้ยอมรับแนวคิดใหม่ เพื่อลดต้นทุนการผลิต

การครอบครองอสังหาริมทรัพย์ ประเด็นนี้อาจจะอยู่นอกกรอบการศึกษาแต่เป็นประเด็นที่มีผลต่อชุมชน ในกรณีนี้กล่าวเพียงที่พบจากการศึกษา การก่อเกิดความสำคัญของสภาพปัญหาเกิดจากเมื่อคนไทยที่มีเงินทุนจากการแต่งงานกับชาวต่างชาติเข้ามาซื้อที่ดินโดยไม่เกี่ยงเรื่องราคา ทำให้ราคาขายที่ดินสูงขึ้นแม้จะเป็นรายได้ที่ดีของผู้ขายที่ดิน แต่การครอบครองที่ดินอาจตกไปอยู่ในความครอบครองของต่างชาติผ่านคนไทย และเมื่อราคาที่ดินสูงขึ้นก็จะมีการขายกันมากขึ้นเพราะชาวต่างชาติมีเงินมาก การฝากระบบธนาคารได้ค่าตอบแทนน้อย การซื้อที่ดินจึงเป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง ด้วยราคาที่ดินสูงขึ้นยิ่งทำให้คนในชุมชนหมดโอกาสที่จะซื้อที่ดินเพิ่มซึ่งจะซื้อแข่งราคากับคนต่างชาติไม่ได้ ผลที่สุดที่ดินก็จะตกไปอยู่ในมือของคนต่างชาติ เมื่อเวลาผ่านไปรุ่นลูกรุ่นหลานอาจไม่มีที่ดินทำกินและกลายเป็นลูกจ้างกลุ่มนายทุนรวมทั้งคนต่างชาติด้วย

หญิงไทยที่ย้ายถิ่นออกนอกชุมชน ผลการสำรวจซึ่งได้สังเคราะห์เป็นรูปแบบนั้น เป็นการตอบใจต่อการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสำหรับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ศึกษาซึ่งอาจจะมีบริบทที่แตกต่างกับหญิงไทยอีกกลุ่มหนึ่งที่อพยพย้ายถิ่นไปทำมาหากินในสังคมเมืองที่มีคนต่างชาติพักอาศัยอยู่มาก และถ้าได้อยู่กินกับชาวต่างชาติ ก็จะไม่กลับไปพำนักในชุมชน แต่จะพักอาศัยในเขตเมือง เช่น บ้านจัดสรร ซึ่งจะไม่ค่อยมีความสัมพันธ์ในชุมชน ดำเนินชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ และขาดการควบคุมทางสังคมจากชุมชน ทำให้แสดงพฤติกรรมในเชิงที่คนไทยมองว่าเป็นการเสื่อมเสียทางวัฒนธรรมไทย เช่น การแสดงความรักในที่สาธารณะ การแต่งกาย เป็นต้น การสื่อสารให้การเรียนรู้กับคนกลุ่มนี้จะเป็นการยากสักหน่อยเพราะเป็นสังคมที่มีความสัมพันธ์ของคนในชุมชนน้อยเป็นลักษณะต่างคนต่างอยู่การควบคุมทางสังคมมีน้อยมาก การให้การเรียนรู้ของคนกลุ่มนี้จึงควรทำในเชิงสื่อสารสาธารณะ เพื่อลดความเสี่ยง

Executive Summary

Migration phenomenon occurs in every part over the world including Thailand. Migration patterns show in both migration within region, short distance migration in the same region, and migration between regions, long distance migration. There are many factors affecting people migration such as economic factors which are insufficiency of natural resources, natural disasters, unemployment, etc., social factors which are unsecure in life and properties, social service development, and political factor which is political changing. These can be identified in both push factors, which influence people emigration and also are pull factor, which influence people immigration.

Learning implementation for social and welfare center, Department of social development and welfare found that from the past two decades Thai women migrate to live in foreign countries all over the world especially the countries in Europe and the numbers increase every year. Data also shows most of Thai women live in Germany comparing to other countries in Europe. The numbers from the office of Germany statistics at 31 December 2007 shows 52,849 Thais migrant live in Germany which 45,413 migrants was woman and 7,436 migrants was man.

Social welfare arrangement in the area which have diversity in different development based cause the target could not reach overall social development in specific problem and specific needs. Proper welfare arrangement pattern, which conform to problem situation and the needs in each country, was important to reach the aim of welfare arrangement efficiently and conform to the real needs of social. Welfare arrangement in special area was to bring back social capital and patronized culture which occurred in the past. Welfare arrangement on four requisites by arranging welfare base on social capital and social culture for the underprivileged and distress people will make them can live in the society.

As the result, learning implementation for social and welfare center create social and welfare development pattern for Thais cross-culture marriage project which have culture diversity in community and migration of culture phenomenon. The aims were;

1) To survey problem and needs data of Thais on social and welfare development in 2 dimensions, Thais migrant and Thais cross-culture marriage.

2) To develop pattern and methodology on social and welfare development which conform to problem and needs under each context of Thais migrant and Thais cross-culture marriage in each living area.

3) To establish co-learning process on operation among relevant agencies network on social and welfare development for Thais migrant and Thais cross-culture marriage.

Target groups were;

- 1) Thais cross-culture marriage who live in Thailand and foreign country.
- 2) Thais migrant who live in foreign country.

The study area includes;

1) Origin area of Thais migrant and Thais cross-culture marriage which were Khonkhen, Roiet, Udonthani, and Chonburi.

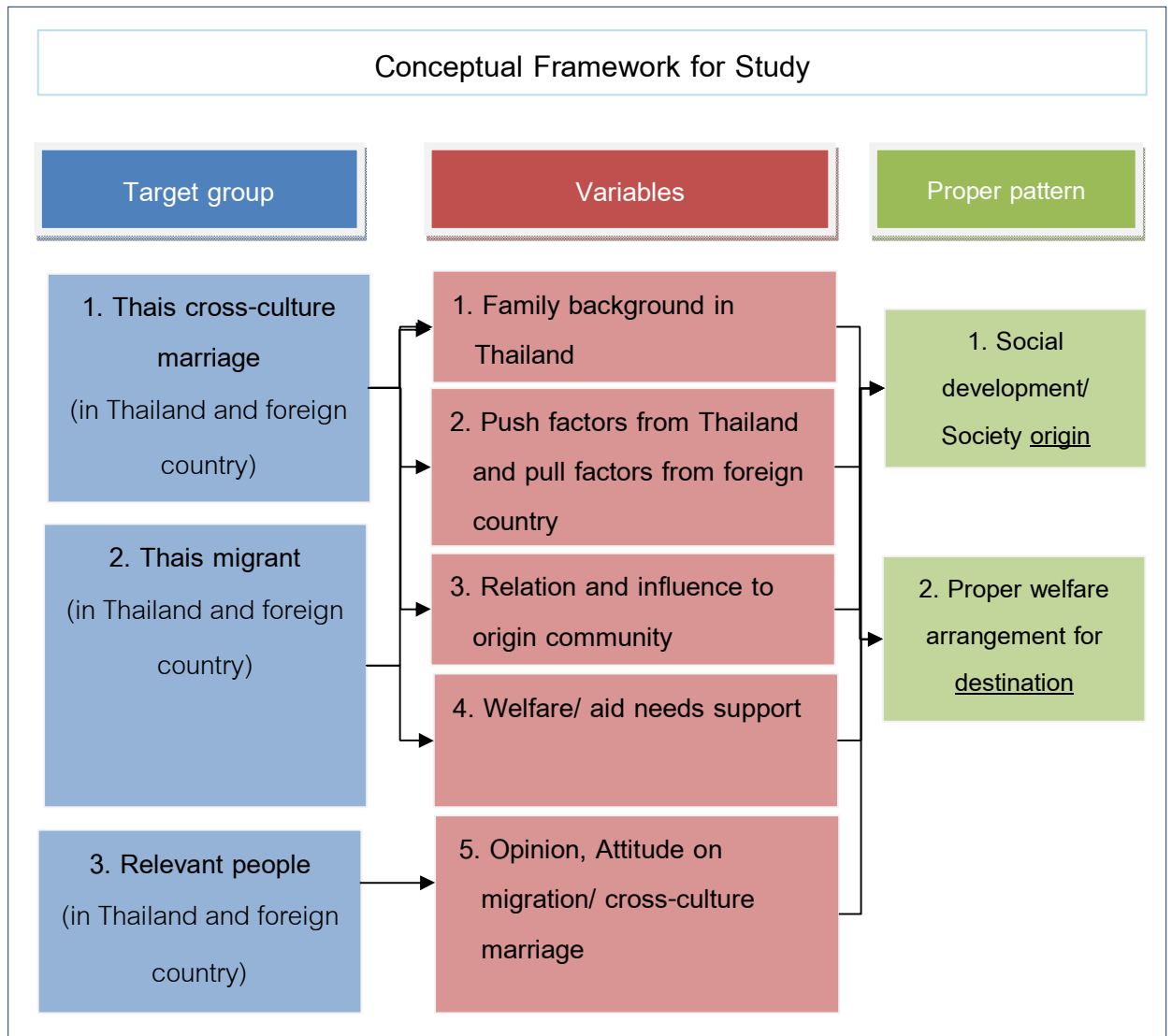
2) Destination area of Thais migrant and Thais cross-culture marriage which were Germany, England, Switzerland, and Australia. Target group was at least 2,000 samples from both in Thailand and in foreign country. Quantitative and qualitative methods were used for data collection. Details were show as in table below;

Sources of data	Tools/Sample sizes			
	Quantitative	Qualitative		
	Questionnaire (2,000 samples)	In-depth interview (120 samples)	Group discussion (100 samples/ 4 times)	People forum (5 times)
Foreign country				2 times which not less than 100 samples
2) Thais migrant and Thais cross-culture marriage culture	500	40	20	
2) Relevant people such as representative from government sector, representative from private sectors, and their relatives, etc.	100	20	20	

Sources of data	Tools/Sample sizes			
	Quantitative	Qualitative		
	Questionnaire (2,000 samples)	In-depth interview (120 samples)	Group discussion (100 samples/ 4 times)	People forum (5 times)
In Thailand				3 times which not less than 100 samples
3) Thais migrant and Thais marriage across culture	800	40	30	
4) Relevant people such as representative from government sector, representative from private sectors, and their relatives, etc.	600	20	30	

Conceptual framework for the study was shows as follow

Main factors can identified as

Group 1: Thais who lives in foreign country, which aim was to arrange a proper welfare, and variables were;

5. Family background or family in Thailand
6. Push factors and pull factors
7. Relation and influence to home community

Group 2: Thais who used to live in foreign country, which aim was to arrange social welfare for home community, and variables were;

1. Family background or family in Thailand
2. Push factors and pull factors

3. Relation and influence to home community

4. Welfare needs

Group 3: Relevant people which involves to Thais migrant and Thais cross-culture marriage; and, the aim was to know their opinion and attitude and use as supporting data for social arrangement to target group and relevant community.

Results;

In Thailand

Primary survey data and needs of Thais woman married with foreigner or cross-culture marriage in Thailand

1. Qualitative study result:

Data from 612 Thais woman married with foreigner, 150 from Khonkhen, 344 from Udonthani, 16 from Roiet, and 102 from Chonburi was collected and survey result as follow;

Ages, education, occupation, and married status of Thais woman married with foreigner

Background data shows that less than half of Thais woman married with foreigner (41.3%) was 41-50 years-old, more than one-third (39.9%) earned high school/vocational certificate, about one-fourth (24.3%) was hireling occupation, and more than half (55.9%) divorce/separate status because of husband's behavior.

Pull and push factors

Adequate income: About half of Thais woman married with foreigner (52.8%) have inadequate income, 51.6% responsibility to look after their parents, and the reason that make them decided to get married with foreigner were financial status of family, 89.0% Thai woman has financial supported from their spouse by 10,000 Baht to more than 100,000 Baht per month, and 81.0% Thai woman can be able to have a new house, look after their parents, and clearing their dept.

Relationship with spouse: more than one-third of Thai woman (42.5%) met their husband by accidently, and more than half (55.9%) have dating together more than 1 year before got married, and the reason of foreigner decided to get married with Thai woman was to taking care of them.

Marriage of Thai woman with foreigner and impact

Risk of Thai woman decided to married with foreigner: More than half (55.9%) felt risk, 42.5% do not registered a marriage certificate, but most of their parents accepted their marriage, and the number of Thai woman who got marry with foreigner increase by pass 4-5 years.

Having child with foreigner: Most of Thai woman (78.3%) did not have child with foreigner. Child of the family, from mother side, can be able to adapt themselves to their stepfather. However, most of Thai woman placed their child under their relative's care.

Community relation

Foreigner living in Thailand: Only one-fourth (25.2%) living with Thai woman in Thailand, 19.9% have congenital and chronic diseases and 65.4% use private hospital.

Participation of foreigner with neighborhood and community: More than half (51.8%) participate sometimes with neighborhood and community. The reason that they could not participate was unavailable, behavior, and do not sure for the welcome; but, both community and foreigner were welcome for activity participation.

Opinion of Thais woman on cross-culture marriage

Opinion on the success of Thai woman who married with foreigner: More than half (53.4%) found success and fail almost in the same. More than one-third (36.1%) has moderate success in their marriage.

Opinion survey on relevant group

Relevant group who involve to Thai woman married with foreigner include 591 community members who know Thai woman which 302 from Udomthani, 289 from Roiet.

Results are as follow;

Observational learning behavior on having big house culture of youth: Marriage of their mother with foreigner, somewhat cause observational learning behavior in having big house culture of youth (43.8%).

Observational learning behavior on having extravagant spending of youth: Marriage of their mother with foreigner, somewhat cause observational learning behavior in having extravagant spending of youth (31.9%).

Observational learning behavior on having dressing of youth: Marriage of their mother with foreigner, barely cause observational learning behavior in having dressing of youth (35.8%).

Observational learning behavior on drinking and smoking of youth: Relevant group do not cause observational learning behavior in drinking and smoking of youth (45.2%).

Observational learning behavior on having gambling of youth: Marriage of their mother with foreigner, barely cause observational learning behavior in having gambling of youth (35.8%).

Observational learning behavior on having love performance as foreigner of youth: Marriage of their mother with foreigner, barely cause observational learning behavior in having love performance as foreigner of youth (27.0%).

Observational learning behavior on having marriage with foreigner of youth: Marriage of their mother with foreigner, highly cause observational learning behavior in having marriage with foreigner of youth (28.7%).

2. Qualitative study result:

In-depth interview was used for data collecting from 66 key informants which 48 from Thai woman married with foreigner and 20 from relevant people. Results are as follow;

2.1 In-depth interview data from Thai woman cross-culture marriage

Marriage status of Thai woman before married with foreigner: Almost of them divorce or widow, the average of 1-2 kids, and most of Thai woman placed their child under their parents or relative care in Thailand after married with foreigner. Besides, most of the reason that they divorce from their Thai spouse because their spouse did not responsible to family, dissentient, their spouse cheating. Thai woman also have to responsibility to their parents and family expense. Most of them can manage family financial but income was not enough for spending.

Preliminary data of foreigner husband

Almost foreigner married with Thai woman was European which were English, German, Swiss, and others, 45 years-old of ages or more, business occupation, an engineer, and work in government service, 30,000 Baht or grater (30,000-1,200,000 Baht) income, do not have any responsibility, have saving money, pension, and life insurance.

Dating with foreigner

Most of Thai woman and foreigner were accidental met via Thai woman office, internet, and friend or relatives. Reason of foreigner decided getting married with Thai woman was taking care needed, honest, care, take care of house-keeping and food preparing while the reason of Thai woman decided getting married with foreigner was family financial supporting, taking care needed, foreigner was honest and sincere; and, fell risk in somewhat.

Life after married to foreigner

Almost Thai woman have better life and happy, receiving financial support from their spouse, which enough for living and taking care of their parent and child. Foreigner understands Thai culture, which was big family, warmth, and helping each other, and almost Thai woman success in marriage.

Participation on community activity of foreigner husband

Almost husband of Thai woman participate community activity almost every time because communication was inconvenient and their own behavior. Moreover, foreigner spouse like to take vacation in Thailand because of good weather, Thais has a good behavior, and low-life expense.

Suggestion of Thai woman married with foreigner

Thai woman who getting married with foreigner has to has endurance and love to learn such as language and culture of destination country, etc. An important thing was doing good deeds and do not do any bad behavior such as gambling, and drinking. They should advice someone who has experience If they have any problems. Besides, they should be aware before getting married and at least have to protect themselves. It was so important to stay and live together before married and Thai woman have to be honest, sincere, do not lie, and trust each others. Thai woman should

open mind and telling their background to their spouse, should exchanges culture with their spouse especially Thai tradition, and culture, way of Thais family, responsibility to parents and child, etc. Moreover, should be aware of money spending and do not acting that they want their spouse's money. Thai woman should work after married with foreigner which they can be self-reliance and support family as well.

2.2 In-depth interview of relevant people

An opinion on acceptance of community to Thai woman married with foreigner

All 3 communities have the same opinion on this issue which was normal for community. There was not good opinion at the beginning of situation but it changed in positive way, gradually. At present, all area accepted and grad if someone married with foreigner.

Positive and negative of foreigner living in community

- **Economy:** There was financial build in family and relatives but it was less affect to community economic because they brought food and materials from department store in city that might because of different types of food. Material to construct their big house was also come from outside community as well as labor because capability of labor in community was limited.

- **Culture:** It can be separated into 2 groups which were permanently living in Thailand and live in foreign country. Number of permanently living in Thailand group was less than another and don't abuse community culture. Bad role model in community such as dressing, drinking, smoking, and love perform as western people were from Thai woman living in foreign country, which perform when they come to visit their community.

- **Consumerism:** This issue have less influence to community member or barley affect to community because foreigner have their own life style, mostly staying in their house, other people do not know what they were doing in the big house.

- **Big house build:** This issue influent to the value among only relatives of Thai woman married with foreigner. Big house build was negotiated when Thai woman married with foreigner.

- **Community relation:** Almost of foreigner do not involve with community activity due to language barrier, as well as community member.

- **Youth:** There can be identified into 2 situations which were in Nong wor-sor municipal and area around, the value of cross-culture marriage was not influence to youth in community and they still marry with Thais. Whereas, numbers of youth in Maba district and area around, Thung loung distric, wanted to married with foreigner and Thais almost the same.

- **Opinion on child of the family:** There was problem because when Thai woman sending money back to their child; thus, their child can spend money and have whatever they wanted while their grandparent or relatives could not be able to control. Child having negative behavior such as indulgent with friend, playing game, and lead to drugs doing, etc.

- **Responsibility to society and community:** It was still not clear for this issue; however, it was so difficult when foreigner needs blood in hospital because Thais have different blood type and this was happen at Nong wor-sor municipal area which community could not be able to participate for problem solving.

- **Using foreigner potential for community development:** There was lack of information of foreigner living in community such as occupation, ability, but language; therefore, the expectation of community to foreigner was only on language teaching to community member and none of community is clearly operated.

- **Opinion on foreigner participation in community:** Activity that family of Thai woman married to foreigner was mainly in religious ceremony and this clearly shown from Thai woman who come back from foreign country to participate religious ceremony activity such as kathin or the annual robe offered to the monks who dwelled in the monastery, and Phapa or robes presented to monks in a ceremony, etc. but participation on community development still not occurs due to language barrier.

- **Opinion on process to support information to community:** There was no any process on learning providing to community or information and knowledge providing to target group to consider positive and negative of marriage to foreigner.

Communication process or communication method was mainly via their relatives and friend, and follow by get into foreigner community such as work at Pattaya, etc.

Finding summary in Thailand

Findings in Thailand can be summarized as follows;

1. Information and knowledge providing to community member

Overall, especially cross-culture marriage of Thais from beginning show that most of them did not prepare their marriage by study each other but main factors were financial support and need someone to take care. They could not be able to understand foreign language, writing and reading were difficult. Thus, it can be summarized that decision making on getting married with foreigner lack of information learning conform to their spouse. Numbers of success and fail of Thais who married with foreigner was almost the same.

Relatives and community also look at the positive side of cross-culture marriage such as wealthier, having new big house, and do not have negative information such as life after married and how difficult to live in foreign country.

Therefore, enough information for Thais who willing to get marry with foreigner was important for them to consider before decided and will help to prevent disadvantageous and defraud.

2. Providing learning to foreigner such as culture, tradition, way of life, etc.

There might be conflict in family if foreigner spouse do not understand Thai culture, tradition, and Thais way of life such as bushiest belief, merit making, parents care culture, relatives supporting, etc. Some of Thais might hide those activities or do not tell the truth when they do activity which could bring to decrease family trust.

3. Behavior of child in family which place under relatives care in Thailand

Child was placed under relatives care, most of them was stay with their grandparents which was elder, thus, they could not raise and take care properly and it was getting worse that child spend their parent's money for unwanted way and can bring to have unwanted behavior and lead to social problem, finally.

4. Communication between community and foreigner

Foreigner and community did not have any relations, foreigner's neighborhood and community leader barely know information of their neighbor, therefore, relationship between foreigner and community was weak.

If they can learn each others, understandings, count on, knowledge learning exchanges, it should be benefit to community, as well as, foreigner can also learn culture, way of life, belief, etc. of Thais which can be developed and adaptation of society in the right way.

5. Transfer experiences of foreigner to community

Foreigners that living in community might have knowledge and ability which willing to help or transfer their knowledge and experiences to community, but main condition was communication and participation process in community while community need foreigner such as to teach language and computer to child and community members. There was lack of process to connect.

Findings in foreign country

1. Quantitative study

Data was collected from 618 Thais in 4 foreign countries which were 417 from Germany, 68 from England, 77 from Australia, and 56 from Switzerland. Result was as follow;

Ages, education, domicile, and occupation before abroad to foreign country

More than one-third of sample (34.5%) was 41-50 years old, more than one-third (40.8%) graduated primary school, more than one-third (44.4%) lived in Northeastern part of Thailand before abroad, and less than one-fourth (22.2%) work as employee.

Background on language, laws, and culture of foreign country

Almost of sample (62.6%) has little background on language skill, more than one-third (36.6%) has no laws skill, and about half (51.2%) has cultural knowledge of foreign country.

Living situation of Thais in foreign country

About half (52.2%) living in renting room or apartment, one –third (36.6%) was house keeper, more than one-third (41.5%) was slightly risk on work finding, about half (50.6%) was risk on language adaptation, more than one-third (39.6%) was risk on culture adaptation, and more than half (52.8%) was risk on family relation.

Assistant request and information source

Almost two-third (61.8%) requested assistant and suggestion from family member, more than one-third (37.1%) quite request information on Thais activity in foreign country, more than half (56.5%) can find government contact source.

Group gathering for Thais in foreign country

Almost of sample (91.8%) stated that Wat was a place center for Thais in foreign country, more than one-third (36.7%) has opinion on group gathering in foreign country in quite low, and more than one-third (37.1%) do not know or not sure that they ready to be a network to assist Thais.

Pull and push factors

More than half (54.8%) decided got marry with foreigner because of love, more than two-third (67.4) has to support and responsible to their parents, Almost of sample (97.3%) registered a marriage certificate, and less than half (44.7%) has a dating period more than 1 year.

Rights perceived

Less than half (41.6%) perceived their rights on permanently staying in foreign country in high, less than half (46.3%) perceived their rights on common property with their spouse in moderate, less than half (46.3%) perceived their rights on Thais child in family, more than half (55.6%) perceived their rights on medical care, and more than half (58.3%) perceived their rights on work.

Assistant needs of Thais in foreign country

Less than half (42.2%) needed center of volunteer assist Thais in quite high, less than half n(42.2%) needed assist Thais friend volunteer development and support in quite high, less than half (45.8%) needed group gathering for Thais volunteer as networking in quite high, less than half needed activity support to strengthen group gathering in quite high (45.0%), more than one-third (38.4%) needed volunteer on social and welfare in quite high, about one-third (34.2%) needed trafficking of person protection and warning for Thais in quite high, more than one-third (38.8%) needed data monitoring or visit on adopted Thais child in foreign country in quite high, more than one-third (38.9%) needed monitoring and protection on child of the family which has

problem in quite high, and more than one-third (35.2%) needed call center for assistant in high.

2. Qualitative study:

Forty key-informants, 9 females and 31 males, were Thais woman who married with foreigner, and representatives from government sector. Result was as follow;

Problem of Thais in foreign country

Language adaptation: Most of key-informants have language skill, both listen and speak but still lack of read and write skill.

Knowledge on laws and social welfare: Language in laws was difficult to understand, therefore, they will not learn or advises lawyer until they have problem and they do not have time to learn because of work.

Different in culture from Thais and foreigner: There was different in culture such as language, way of thinking, values, food, tradition, child care, etc.

Unwanted behavior: gambling, and drugs doing, etc.

Family problem: There could not adjust the differences of culture such as sending money of Thai woman back to support their parents in Thailand, which could be cause argument in family and can lead to divorce, finally.

Child problem: Child that brought from Thailand with parent could not adapt themselves into foreign culture, foreign language communication used, do not belief in parent, could not adapt in school, and have bad friend, etc.

Work problem: There was problem such as communication in foreign language, knowledge on work welfare, potential development in their work, etc.

Reason to get married with foreigner

The reason of Thai woman decided to get married with foreigner was to have a better life include their family in Thailand, foreigner was good man, responsibility to Thai woman, including wanted long-term visa to stay in foreign country which can work full time and under laws. Other reason was fail from former Thais spouse, which has unwanted behaviors such as no responsibility, do not work to support family, gambling and drinking, and have violation in family, etc.

Channel to communicate to foreigner

Almost of Thai woman communicate with foreigner via their relatives who married with foreigner and at work place such as spa, restaurant, massage, etc. Besides, they communicate via internet, friend, matching website, and matching agent, etc.

Important information for Thai woman married with foreigner

Information of society and culture of foreign country: The common problem of Thai woman who live in foreign country was language in daily life. Lack of language knowledge of Thai woman make them could not be able to communicate with foreigner and could not understand foreign culture which lead to loss of opportunity, disadvantages, and could not access so many things such as work, useful information, welfare and rights, and lawsuit, etc.

Information in daily life: Information and service of Thai embassy was limited because it was not clear, not flexible, take time, causes money, impolite, therefore, they request to have information center at Wat for information provider and information coordination.

Information on rights and laws: Thai woman should study or learn about their rights which married with foreigner including Thai laws and laws of their spouse country so that they can do any transactions and do not loss of their rights.

Others assistances needs: Activity to increase income should be conducted especially traditional Thai massage teaching because it can make good money and it also needs in market.

Activity to develop potential of Thais such as foreign language teaching, computer teaching, etc. including training for knowledge especially, laws and welfare that Thais should know such as visa, marriage, divorce, adopted child, and work, etc.

Promotion and develop Wat to increase numbers of Thais center in foreign country especially to use as assist center for assistant and suggestion to Thais who has various problems include work as information center of government and private sector as well.

Social and welfare development pattern

Four components of pattern which important for social and welfare development pattern in community which have cross-culture marriage and welfare arrangement for

This migrant in foreign country were;

- 1) Social and welfare development aspect
- 2) Activity to support finding
- 3) Relevant office and their role

And summary in following flow chart;

1 Relevant agency

2 Social and welfare development

3 Supporting activity

In foreign country

- Ministry of Foreign Affair
- Ministry of Labor
- Ministry of Social Development and Human Security

Information for Thais

Sources/ channel and advisory process

Others learning

- Seeking for place/center to do activity (Wat-Embassy-rent)
- Conduct relevant data based
- Conduct system and communication channel
- Seeking for assistant which can assists in many aspects
- Strengthen Thais volunteer to assist Thais friend
- Support learning as needs
- Strengthen group activity
- Establish coordination center in Thai community (Wat, restaurant, city hall center, etc.) etc.

In Thailand

- Local Administrative Office
- Office under Ministry of Social Development and Human Security
- Others government service and private sectors
- Embassy of relevant nations

Provide Information/Knowledge

Provide Thai lifestyle information to foreigner

Behavior of child which placed under their relative's care

Communication between foreigner and community

Transfer foreigner's experiences to community

- Collecting all knowledge in all dimensions and transfer to foreigner
- Conduct channel to follow foreigner
- Produce document/media about Thai society for foreigner in foreign languages (target group)
- Provide knowledge about neglected **child** raise to parents and relatives
- Language for communication management
- Community support (depend on potential)
- etc.

Pattern explanation and adaptation

Definition;

1. Relevant agency was office that should have mantle and responsibility to social and welfare aspect includes supporting activity.
2. Social and welfare aspect was mainly from inductive or synthesize study result for social and welfare development scheme.
3. Supporting activity was activity doing to support social and welfare development issue and implement in reality with response to social and welfare development arrangement for target group which have diversity of activities depend to area.

Foreign country pattern:

1. Relevant agency: which were;

1) **Ministry of Foreign Affair:** Responsibility of Ministry of Foreign Affair in foreign country via Thai Embassy has formally authority representing Thai government. Any state affairs and Thais in foreign country are legitimate use of force of the embassy as organization mechanism of Ministry of Foreign Affair.

2) **Ministry of Labor:** Responsibility of Ministry of Labor is clearly on Thai labor protection in foreign country. A formal travelling to work in foreign country process must certified by Ministry of Labor. There are numbers of Thai labor in foreign country; therefore, problem from employment is under responsibility of office of Ministry of Labor in foreign country, if they have.

3) **Ministry of Social Development and Human Security:** Responsibility of Ministry of Social Development and Human Security provides service to all Thais such as youth, elderly, disorder, underprivileged, etc. In principle, there should be equal in everywhere. Embassy should responsible in foreign country but the limitation of embassy lack of person who has knowledge and understanding in social development and welfare.

2. **Social and welfare development arrangement:** can be summarized from finding into 3 main issues which were;

1) Information for Thais such as community information, Thais activity information, etc.

2) Advisory sources and channels were clearly place or target group for contact includes others component to make an efficiency contact.

3) Provide others learning which was meet the needs of learning benefit for living of Thais such as occupation, marriage, mind development, etc.

3. Supporting activity:

3.1 Information for Thais

- Prepare information of Thais for networking, contact, and data exchanging
- Prepare modern contact system such as e-mail, website, etc.
- Etc.

3.2 Advisory sources and channels

- Prepare a proper place to establish management and administrated center such as wat, embassy, renting place to do group activity.
- Seeking a proper person to various services such as social worker, psychologist, lawyer, carrier instructor, etc.
- Provide volunteer network to support helping Thais for giving an advise by knowledge training, sufficiently.
- Provide convenient and proper tools for convenient contact.

3.3 Provide others learning

- Occupation training such as Thai massage, Thai dessert, etc.
- Living knowledge such as marriage, mind development, etc.
- Local knowledge such as language, culture, adaptation, etc.
- Activity to strengthen harmony Thais in foreign country.

In Thailand pattern

1. Relevant agency and responsibility

1) **Local Administrative Organization in the area:** An operation should be operated by local administrative organization because there is community organization; therefore data, problem, community needs should be known better than other agencies. Moreover, local administrative organization close of community and community member thus operation or cooperate with outside agencies will have more opportunity to success than those agencies and people outside operate alone. Local administrative organization will be a good operation mechanism and could form organization policy.

2) **Office under ministry of social development and human security:** There is main duty of ministry of social development and human security to arrange proper welfare for all people and community in country. Therefore, office under ministry of social development and

human security work as organization mechanism in region such as provincial social development and human security, social development center include relevant central agencies. Ministry of social development and human security should play an important policy role on welfare arrangement in central while office in region should play important role as operational mechanism under cooperative with local administrative organization.

3) **Other agencies:** Ministry of culture, administrative agency, NGOs, etc. for instance, should support budget, technical, or work as operational mechanism.

4) **Embassy of relevant nations:** Embassy of the country that Thai woman married with their citizen should support data on their citizen status certified such as occupation, marriage status, etc. include prevent Thais defraud by having agreement for data recording in visa which issued for Thais spouse.

2. Social and welfare development issue which were 5 issues as follow;

- 1) Provide information and knowledge to community
- 2) Provide learning to foreigner such as culture, tradition, way of life, etc.
- 3) Behavior of child in family which place under relative care
- 4) Communication between community and foreigner
- 5) Experience of foreigner transfer to community

3. Activity to support

- 1) Information and knowledge for community member
  - Data collection for distribute to target group conform to cross-culture marriage, data from other countries, way of life, others environment, behavior of people in that country.
  - Knowledge transfer both positive and negative aspect on married with foreigner and caution.
  - Etc.
- 2) Provide Thai way of life to foreigner such as culture, tradition, way of life, etc.
  - Provide various media for foreigner to learn Thai way of life which might be electronic book in internet, multimedia, etc.
  - Provide Thai way forum by seeking resource person who can speak and transfer in those languages.
  - Etc.
- 3) Behavior of child in family place under relative care

- Provide learning to parents and relatives which taking care of child to understand child and youth behavior, teaching technique, love and warmth giving.

- Provide learning to child, which was placed under relative care to understand situation and necessity of their parents.

- Etc.

4) Communication between community and foreigner

- Conduct various language fundamental media and proper to foreigner which can be used to communicate with community.

- Conduct media or language learning process of community member especially community member which can be able to communicate to foreigner.

5) Experience transfer of foreigner to community

- Ask foreigner to be volunteer for language teaching to child and people in area.

- Support foreigner to participate activity of community depend on potential such as music teaching, sport teaching, etc.

- Etc.

Other suggestions:

This study was holistic study of cross-culture marriage situation which from origin (in Thailand) to destination (foreign country) to know factors of formation, following problems, level of problem, and how to solve by prepare as mentioned above and other suggestions were as follow;

Study area: It was important for study area selected. In-depth data should be collected to find and identify target area before because in the study found that number of Thai woman and their spouse in the area that called "son-in-law village" was small due to they live in foreign country. Therefore, samples might not be collected if do not clearly identified target area. Leader of community such as leader of village and community leader was a good key person.

Study methodology: Community study for social development in the future, study pattern should be assigned into 2 steps which were;

Step 1: Review relevant data and data collection should not too complicated and more than needed such as number of samples, small group hearing should be proper, then analyze situation from finding. If situation is not interesting, operation or activity should be only provide finding learning to community and monitor situation changing.

Step 2: Continues study if evaluation and analysis found main point that benefit to both prevention or solve the problem for target group and community. Conduct social development in area guideline or conduct pattern, and doing activity in area will ineffective if it is not main benefit point. However, welfare for Thai migrant to foreign country because of cross-culture marriage is an equal right for every Thais in both living in Thailand and living in foreign country depend on operating budget.

Problem solving: Main problem cause migration to work and cross-culture marriage were due to economic problem and poverty. They did not have enough income in Thailand which Thai government still could not be able to solve. However, people have to be self-reliance, work hard and saving, change to produce productively, as well as government sector should support behavior changing for both family and productivity produces such as understanding in sufficient economy philosophy in family level, living under sufficient and reasonable. Changing to accept new idea should be supported for cost reduction.

Properties possess: This aspect is outside conceptual frame work but it affect to community. Problem occur because Thais who married with foreigner and have money from marriage offer to buy land from community member; therefore, price of land increase and land owner will shift to foreigner via Thai spouse. Profit from bank deposit is less than invest in land. Moreover, the high of land price will make community member unable to buy land but foreigner and they will be the landlord finally; and, young generation might face lack of land to live and workplace when the time pass by and foreigner will be an employer.

Thai woman migrate outside community: Analysis from finding meet the question that social and welfare development for target group should differ from general group because Thai woman migrate to city society and stay with foreigner would not return to their origin community and will live in city area such as housing estate which weakly connected to community, individual living, lack of social control from community. Therefore, they perform improper behavior in Thai culture such as love performance in public area, dressing, etc. There might be difficult for this group of people to communicate learning because of less community relation; therefore, public media should be provided to reduce risk.

คณะที่ปรึกษา/ผู้รับผิดชอบโครงการ

---

1. นายมนตรี เกิดมีมูล	หัวหน้าโครงการ
2. รศ.ดร.บัวพันธ์ พรหมพักพิง	ผู้เชี่ยวชาญ
3. ดร.ถาวร ทันใจ	ผู้เชี่ยวชาญ
4. ดร.ยุ้นส์ ไนไร่	ผู้เชี่ยวชาญดำเนินงานในต่างประเทศ
5. นายเกียรติชัย ชัชวีสวิมล	ผู้ช่วยผู้เชี่ยวชาญดำเนินงานในต่างประเทศ
6. นายสมบัติ รูปขำดี	นักวิจัย
7. นายอนันต์ธำนิรินทร์ นามเมือง	นักวิจัย
8. นางดวงกมล พงษ์สุวรรณ	ผู้ช่วยนักวิจัย
9. นายนิติพงษ์ ศรีระพันธ์	ผู้ช่วยนักวิจัย
10. นางสาวจิรา ทองสอน	เลขานุการโครงการ